

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

POWIAT NOWOSĄDECKI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Strategia Rozwoju Gminy Podegrodzie na lata 2013-2020

NAS

nowosądecka
akademia
samorządowa

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY ZE
ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ W
RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU
SPOŁECZNEGO

Strategia Rozwoju Gminy Podegrodzie na lata 2013-2020

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PODEGRODZIE NA LATA 2013-2020

Opracowanie:

FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji

**FRDL Małopolski Instytut Samorządu
Terytorialnego i Administracji**

Spis treści

Wprowadzenie	4
Przesłanki budowy nowych dokumentów strategicznych w JST	5
Metodologia i etapy prac	7
Struktura Strategii	9
Krajowe i regionalne dokumenty strategiczne.....	10
Krajowe dokumenty strategiczne.....	10
Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego	12
Subregionalny Program Rozwoju 2014-2020.....	16
Najważniejsze wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej.....	19
Metodologia badania.....	19
Wyniki ogólne.....	22
Potencjał turystyczny	22
Potencjał gospodarczy	23
Kapitał ludzki.....	25
Jakość życia	26
Infrastruktura komunikacyjna	28
Atrakcyjność przyrodnicza	30
Zarządzanie rozwojem	31
Wyniki szczegółowe	32
Analiza SWOT.....	36
Wizja i Misja Gminy.....	40
Wizja rozwoju Gminy Podegrodzie	40

Misja rozwoju Gminy Podegrodzie	41
Plan Operacyjny Strategii	42
Obszar strategiczny I – Kapitał ludzki i społeczny.....	43
Cel operacyjny 1.1: Wzrost kapitału intelektualnego i rozwój społeczeństwa informacyjnego	44
Cel operacyjny 1.2: Wysoki poziom bezpieczeństwa społecznego i zdrowotnego mieszkańców	47
Cel operacyjny 1.3: Budowanie tożsamości regionalnej i wzrost aktywności obywatelskiej	49
Cel operacyjny 1.4: Sprawny i partycypacyjny model zarządzania publicznego	50
Obszar strategiczny II – Gospodarka i przedsiębiorczość na obszarach wiejskich	52
Cel operacyjny 2.1: Rozwój przedsiębiorczości i wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej	54
Cel operacyjny 2.3: Gospodarcze wykorzystanie potencjału przyrodniczego i rozwój przemysłów czasu wolnego	56
Obszar strategiczny III – Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska.....	58
Cel operacyjny 3.1: Poprawa jakości ochrony środowiska naturalnego.....	59
Cel operacyjny 3.2: Rozwój technicznej infrastruktury sieciowej	62
Cel operacyjny 3.3: Wzrost dostępności komunikacyjnej	63
Mierniki realizacji Strategii	67
System monitoringu i ewaluacji Strategii	71
Poziom organizacyjny.....	71
Poziom merytoryczny	73
Poziom społeczny	74
Ramy współpracy międzysektorowej i międzygminnej	76
Potencjalne źródła finansowania – nowa perspektywa.....	79
Pozagminne środki publiczne	80
Strategie i programy rządowe	81
Granty Norweskie	85

Wprowadzenie

Strategię Rozwoju Gminy należy postrzegać jako długofalowy proces wytyczania i osiągania celów wspólnoty samorządowej. Określa ona generalny kierunek, aspiracje i priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego jednostki oraz przedstawia metody i narzędzia wdrożeniowe. Zapisy Strategii stanowią zatem determinantę decyzji merytorycznych, organizacyjnych i finansowych podejmowanych przez władze samorządowe. Dokument jest także odpowiedzią na ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju w oparciu o Strategię, jak również skuteczną próbą dostosowania się do standardów europejskich.

Opracowanie Strategii – umowa między Powiatowym Centrum Funduszy Europejskich a FRDL Małopolskim Instytutem Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie

Niniejsza Strategia Rozwoju Gminy Podegrodzie powstała w ramach realizacji umowy nr PCFE.273.15.2012 z dnia 05.06.2012 roku, zawartej pomiędzy Powiatem Nowosądeckim – Powiatowym Centrum Funduszy Europejskich a Fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej. Przedmiotem umowy była „Aktualizacja lub opracowanie Strategii Rozwoju Gminy na lata 2013 – 2020 dla każdej z 14 Gmin Powiatu Nowosądeckiego – Partnerów Projektu pn.: „Nowosądecka Akademia Samorządowa”, a wykonawcą zamówienia – jednostka terenowa FRDL: Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie. Wspomniany projekt realizowany jest przez Powiat Nowosądecki w partnerstwie z 14 Urzędami Miast/Gmin¹ w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet V Dobre

¹ Urząd Gminy Chelmec, Urząd Gminy Kamionka Wielka, Urząd Gminy Łososina Dolna, Urząd Gminy Nawojowa, Urząd Gminy Rytro, Urząd Gminy Gródek nad Dunajcem, Urząd Miasta Grybów, Urząd Gminy Grybów, Urząd Gminy Korzenna, Urząd Gminy Łabowa, Urząd Miasta i Gminy Uzdrowskiej Muszyna, Urząd Miasta i Gminy Piwniczna – Zdrój, Urząd Gminy Podegrodzie oraz Urząd Miasta i Gminy Stary Sącz.

rządzenie, Działanie 5.2 Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej, Poddziałanie 5.2.1 Modernizacja zarządzania w administracji samorządowej.

Przesłanki budowy nowych dokumentów strategicznych w JST

Obecnie, zasadniczy nurt przesłanek formalno-prawnych, które uzasadniają potrzebę weryfikacji dokumentów strategicznych JST, wynika ze zmian w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz wiąże się z aktualizacją dokumentów europejskich (Europa 2020), krajowych (Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2030 r., Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2020 r., Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 r.) i regionalnych (Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020), a także przyjęciem nowego paradygmatu polityki regionalnej, wprowadzonego uchwaleniem 13 lipca 2011 roku Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR). Podobnie jak inne JST, Samorząd Gminy Podegrodzie zobligowany jest do przeglądu i weryfikacji strategii rozwoju w kontekście dostosowania jej założeń do wytycznych i rekomendacji, które płyną z dokumentów o charakterze nadrzędnym.

Ponadto, w procesie budowy nowej Strategii bardzo ważną rolę odgrywają przeobrażenia, jakie zaszły w sferze realnej, tj. rzeczywiste procesy i zjawiska (natury gospodarczej, społecznej, zarządczej, itp.), wpływające na rozwój gminy. Poniżej przedstawiono kluczowe przesłanki uzasadniające potrzebę opracowania i aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie:

1. Dostosowywanie polityki rozwoju do zmieniających się uwarunkowań społecznych oraz gospodarczych w gminie i jej otoczeniu.

Gmina Podegrodzie to nie tylko wydzielony granicami administracyjnymi obszar, ale przede wszystkim społeczność lokalna, w której na bieżąco ulega zmianie sytuacja demograficzna i gospodarcza. Kilka ostatnich lat upłynęło pod znakiem szeregu poważnych przeobrażeń, które w dużym stopniu odbiły się także na gminie, np.: ogólnosiwiatowe spowolnienie gospodarcze (i związane z tym mniejsze dochody

budżetowe), rosnące dysproporcje w rozwoju na szczeblu międzygminnym i subregionalnym, deficyt finansów publicznych czy zmiana obserwowanych trendów demograficznych. Nowa Strategia Rozwoju Gminy Podegrodzie powinna wyznaczać cele oraz kierunki interwencji, służące podnoszeniu konkurencyjności gminy oraz przełamywaniu strukturalnych problemów gospodarczych i społecznych. Są to wyzwania, którym gmina musi sprostać w dobie postępującego procesu globalizacji, nasilającej się konkurencji, informatyzacji wielu sfer życia i rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.

2. Dostosowanie Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie do nowych dokumentów strategicznych szczebla regionalnego i krajowego.

Ostatnie lata to okres powstawania nowych i aktualizacji poprzednich wersji dokumentów strategicznych szczebla krajowego i regionalnego. Nadrzędną pozycję zajmuje wśród nich Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020², która określa nowe ramy funkcjonowania konkurencyjnego województwa. Istotnymi dla planowania rozwoju są również dokumenty szczebla krajowego, w tym Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020, przyjęta 13 lipca 2010 r. oraz Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju (DSRK) do 2030 r. i Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju (ŚSRK) do 2020 r. Uwzględnienie wytycznych i rekomendacji płynących z tych dokumentów pozwoli na skorelowanie Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie z priorytetami rozwojowymi województwa małopolskiego, a w dalszej perspektywie na korzystanie z nowych narzędzi polityki regionalnej (np. kontrakt terytorialny).

3. Uspójnienie horyzontu czasowego Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie z horyzontem czasowym nowego okresu programowania UE oraz dokumentów nadrzędnych.

² *Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*, http://www.wrotamalopolski.pl/root_BIP/BIP_w_Malopolsce/root_UM/podmiotowe/Strategia/dokument/SRW+2015/default.htm [data dostępu: 4.09.2012].

Odrębną przesłanką weryfikacji Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie jest zidentyfikowana potrzeba uspoźnienia horyzontu czasowego Strategii – do 2020 roku, dla której bezpośrednim uzasadnieniem jest:

- przyjęcie horyzontu obejmującego w całości kolejną perspektywę finansową Unii Europejskiej (tj. 2014-2020);
- przyjęcie horyzontu zbieżnego z horyzontem Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego i większości JST w Małopolsce;
- potrzeba zapewnienia spójności z perspektywą przyjętą dla nowej Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego.

4. Dostosowywanie Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie do tworzonego Subregionalnego Programu Rozwoju – dla subregionu sądeckiego.

Subregionalny Program Rozwoju 2014-2020 ma za zadanie wskazać politykę rozwoju dla każdego z pięciu obszarów województwa małopolskiego (Krakowski Obszar Metropolitalny, Małopolska Zachodnia oraz subregiony: tarnowski, sądecki i podhalański) w oparciu o ich atuty i przewagi rozwojowe. Ma także przyczynić się do większego zaangażowania i współpracy lokalnych środowisk na rzecz przygotowania wspólnych przedsięwzięć ważnych dla rozwoju subregionu. Docelowo SPR będzie prezentował zarówno politykę wspierania rozwoju poszczególnych subregionów, jak i uzgodnione w subregionach listy przedsięwzięć, które będą mogły uzyskać dofinansowanie ze środków nowego programu regionalnego, współfinansowanego ze środków europejskich.

Metodologia i etapy prac

Zgodnie z koncepcją umowy pomiędzy Powiatowym Centrum Funduszy Europejskich a FRDL Małopolskim Instytutem Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie, prace prowadzone nad opracowaniem Strategii oparte zostały o model ekspercko-partycypacyjny, a zespół konsultantów tworzyli pracownicy Wydziału Programów i Projektów FRDL MISTiA.

Pierwszym etapem prac była inwentaryzacja dokumentów planistycznych, będących w posiadaniu Gmin. Konsultanci MISTiA dokonali analizy istniejących dokumentów strategicznych pod kątem ich rodzaju, struktury, jakości oraz aktualności, efektem czego powstał „Raport z inwentaryzacji i analizy dokumentów strategicznych 14 Gmin Powiatu Nowosądeckiego”. Raport zawiera przegląd najważniejszych elementów poszczególnych dokumentów gminnych: część diagnostyczna, wizja i misja, analiza SWOT, kierunki rozwoju, cele i zadania. Dokumenty objęte analizą charakteryzował różnorodny zakres tematyczny i układ kompozycyjny oraz zastosowanie odmiennych metodologii. Wykazano jednak, że rozbieżność ta nie jest pochodną różnic w uwarunkowaniach rozwojowych jednostek. Gminy Powiatu Nowosądeckiego cechują podobne atuty i słabe strony, a także szanse i zagrożenia, co przekłada się na zbieżne ze sobą kierunki rozwoju i cele strategiczne. W niektórych przypadkach występują dodatkowe zasoby (np. walory uzdrowiskowe) determinujące określone ścieżki rozwoju. W wyniku inwentaryzacji ustalono, że wszystkie 14 Gmin Powiatu Nowosądeckiego wymaga opracowania nowych dokumentów strategicznych i sprecyzowano harmonogram koniecznych prac.

Kolejny etap obejmował opracowanie i przekazanie projektów dokumentów planistycznych przygotowanych dla poszczególnych JST. W ramach procesu przygotowywania nowych opracowań uwzględniono materiały z konsultacji społecznych, prowadzonych w Gminach Powiatu Nowosądeckiego, biorących udział w Projekcie „Nowosądecka Akademia Samorządowa”. Celem konsultacji było poznanie opinii mieszkańców w sprawach najistotniejszych w kontekście rozwoju wspólnoty samorządowej, a także najważniejsze wnioski płynące z diagnozy, przygotowanej specjalnie na potrzeby realizacji zadania. Przy opracowaniu projektów Strategii Rozwoju, szczególną uwagę zwrócono na założenia i wytyczne zawarte w dokumentach wyższego rzędu, tj.: w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 i Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, oraz w Subregionalnym Programie Rozwoju – dla subregionu sądeckiego.

Pod koniec września robocze wersje dokumentów przesłane zostały do Gmin, celem zasięgnięcia opinii kierownictwa i pracowników Urzędów. Ostateczny termin

zgłaszania uwag upłynął z dniem 15 października, wprowadzone zostały konieczne modyfikacje i poprawki w treści dokumentów. Ponadto, w okresie: 23 października – 8 listopada 2012 roku w poszczególnych Gminach odbywały się otwarte sesje poświęcone prezentacji i konsultacji opracowanych projektów Strategii. Następnie przygotowane zostały i przekazane ich ostateczne wersje. Przeprowadzono także szkolenia dla pracowników Urzędów Gmin – Partnerów Projektu z systemu monitoringu Strategii i jej ewaluacji (okres 19 – 27 listopada 2012).

Struktura Strategii

Strategia Rozwoju Gminy Podegrodzie składa się z następujących części:

- wprowadzenia,
- rozdziału opisującego krajowe i regionalne dokumenty strategiczne,
- wniosków z diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy,
- analizy SWOT
- wizji i misji Gminy,
- planu operacyjnego Strategii – obszary strategiczne, cele strategiczne i operacyjne, kierunki interwencji (propozycje zadań i projektów),
- mierników realizacji Strategii,
- systemu monitoringu i ewaluacji Strategii,
- potencjalnych źródeł finansowania.

Autorzy opracowania pragną podziękować wszystkim pracownikom Urzędu i uczestnikom prac warsztatowych za poświęcony czas, odpowiedzialność w podejściu do spraw publicznych oraz merytoryczne zaangażowanie w proces opracowywania niniejszej Strategii.

Krajowe i regionalne dokumenty strategiczne

Krajowe dokumenty strategiczne

Proces budowy lokalnych dokumentów planistycznych, w szczególności Strategii Rozwoju powinien uwzględniać zmiany w aktach prawnych regulujących zasady prowadzenia polityki rozwoju na wyższych szczeblach, poczynając od dokumentów na szczeblu Unii Europejskiej a kończąc na wojewódzkiej i subregionalnej strategii rozwoju. Tak zdefiniowana spójność w wymiarze wertykalnym pozwala wzmacniać efekty rozwojowe poprzez jednoznaczne określanie kluczowych kierunków interwencji. Jednocześnie prowadzi do koncentracji środków publicznych na jasno zdefiniowanych celach rozwojowych.

Schemat 1 Układ zależności i hierarchia europejskich, krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych.

Powyższy schemat przedstawia aktualny system prowadzenia polityki rozwoju, oparty o hierarchiczny układ dokumentów strategicznych, wzajemnie ze sobą spójnych i powiązanych. Obejmuje on wytyczne płynące ze strategii Europa 2020, Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju, Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju oraz 9 strategii zintegrowanych, obejmujących 8 strategii branżowych i Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2010-2020: *Regiony, Miasta, Obszary wiejskie* (KSRR). W tak ujęty system wpisuje się Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, stanowiąca z kolei podstawę dla konstruowania subregionalnych i lokalnych dokumentów strategicznych. W procesie lokalnego planowania strategicznego należy jednak pamiętać o zachowaniu spójności i relacyjnym powiązaniu z systemem nadrzędnych dokumentów strategicznych.

Z punktu widzenia lokalnej polityki rozwoju kluczowe miejsce zajmuje dokument ***Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie***. Zgodnie z przedstawionym w nim, nowym paradygmatem rozwoju regionalnego, w proces planowania strategicznego należy włączyć następujące wytyczne:

- wykorzystywanie zasobów endogenicznych regionów (uniezależnianie się od transferów zewnętrznych),
- tworzenie polityk wieloletnich i zdecentralizowanych w przeciwieństwie do dotychczasowych dotacji jednorazowo przeznaczanych na działania krótkoterminowe,
- finansowanie inwestycji wyselekcjonowanych (jako tych działań, które w największym stopniu przyczyniają się do rozwoju społeczno-gospodarczego regionu i powodują jego dyfuzję),
- wieloszczeblowe zarządzanie polityką regionalną – zaangażowanie wielu partnerów przez władze regionalne,

- zróżnicowane podejście do różnych typów regionów – wykorzystywanie specjalizacji regionalnych i subregionalnych oraz reagowanie na specyficzne bariery rozwojowe.

Wytyczne te zostały sformułowane przede wszystkim w celu wzmocnienia procesu programowania polityki rozwoju na szczeblu wojewódzkim. Jednak myśl zawarta w powyższych uwagach może stanowić ważną wskazówkę podczas programowania polityki rozwoju na szczeblu powiatowym i gminnym. Ponadto zgodnie z rekomendacjami KSRR, w procesie zarządzania strategiami rozwoju postuluje się tworzenie i utrwalanie szerokich partnerstw między instytucjami publicznymi i społeczeństwa obywatelskiego tak, by zapewnić skuteczny i wielopoziomowy system zarządzania polityką rozwoju.

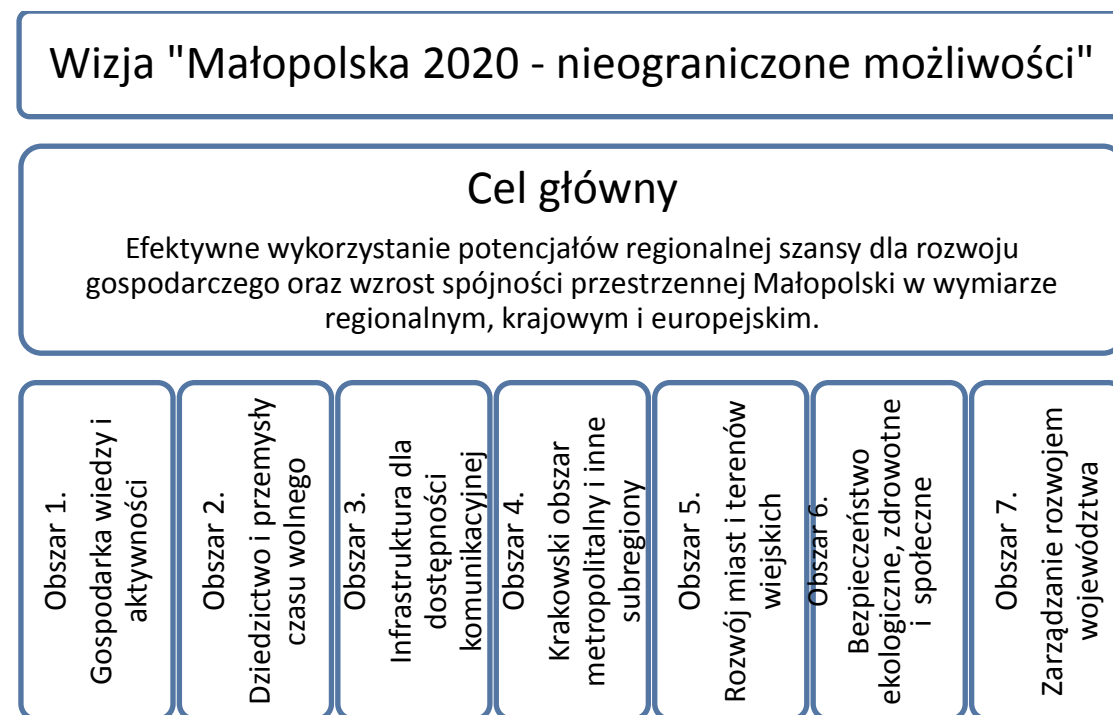
Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego

Najważniejszym dokumentem określającym zasady polityki rozwoju na szczeblu regionalnym jest *Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020* (SRWM). Zapisy dokumentu postulują koncentrację środków na precyzyjnie zdefiniowanych priorytetach, operacjonalizację i parametryzację działań strategicznych, przejrzysty podział zadań i odpowiedzialności za poszczególne obszary polityki rozwoju, prowadzący jednak do mobilizacji zasobów wielu aktorów społecznych.

Struktura SRWM obejmuje 7 głównych obszarów polityki rozwoju województwa, a także kierunki i sposoby działania w tych obszarach. Dla każdego z obszarów interwencji sformułowano cel strategiczny, stanowiący opis pożądanego kierunku zmian w perspektywie do 2020 roku. Każdy z celów strategicznych w ramach obszarów realizowany jest poprzez wyodrębnione kierunki polityki rozwoju, złożone z katalogu działań priorytetowych. W odniesieniu do poszczególnych kierunków polityki sformułowana została strategia postępowania, określająca pożądaný stan docelowy, a także określająca czynniki sprzyjające i ograniczające możliwość

osiągnięcia zmiany będącej pochodną realizacji celu strategicznego. Na poniższym schemacie zobrazowano strukturę dokumentu:

Schemat 2 Struktura Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.

Rekomendacje dotyczące programowania lokalnej polityki rozwoju można odnaleźć w SRWM w ramach obszaru: *Rozwój miast i terenów wiejskich*. Wśród kierunków polityki rozwoju w tym obszarze zwrócono uwagę na potrzebę integracji przestrzennej na poziomie lokalnym i zapewnienie powiązań lokalnych w obrębie obszarów wiejskich, dla których centrami są małe i średnie miasta, docelowo zapewniające jednolity standard dostępności podstawowych usług i dóbr publicznych. Umocnienie pozycji małych i średnich ośrodków miejskich jako lokalnych centrów gospodarczych ośrodków usług publicznych wskazywane jest jako warunek rozwoju okalających je terenów wiejskich. Projektowane działania opierają się na założeniu, że ważnymi elementami decydującymi o atrakcyjności małych miast są zasoby społeczne i kulturowe oraz przestrzeń publiczna.

Wśród kluczowych działań w ramach wspomnianego kierunku przewidziano poprawę dostępności podstawowych usług publicznych w zakresie lokalnej infrastruktury

społecznej, o charakterze: edukacyjnym, kulturalnym, rekreacyjnym i sportowym oraz zdrowotnym.

Kolejnym kierunkiem polityki jest rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich. Celem działań określonym w ramach tego kierunku jest przede wszystkim przeciwdziałanie narastającym wewnątrzregionalnym zróżnicowaniom o charakterze gospodarczym. Projektowane przez Zarząd Województwa Małopolskiego działania uwzględniają szereg poniższych założeń:

- w ramach polityki rozwoju miast nie należy ograniczać się do wzmacniania infrastruktury społecznej i technicznej, lecz wysoki nacisk położyć także na tworzenie ofert zachęcających do lokowania nowych przedsięwzięć, wykorzystanie potencjału istniejących przedsiębiorstw oraz wzmacnianie relacji kapitałowych;
- zapleczem dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich są małe i średnie miasta;
- aktywizacja terenów wiejskich warunkowana jest wdrożeniem bardziej efektywnych mechanizmów wsparcia funkcjonowania zarówno rolnictwa, jak i działalności okołorolniczej i pozarolniczej;
- aby zwiększyć partycypację obywatelską w programowaniu polityki rozwoju lokalnego należy określić trwałe ramy współpracy władz lokalnych i regionalnych.

W ramach kluczowych działań odnoszących się do poprawy kondycji gospodarczej małych i średnich miast główny nacisk położony został na rozwój oferty inwestycyjnej jednostek, połączony ze wspieraniem działań lokalnych instytucji rynku pracy na rzecz zwiększenia zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu. Natomiast wśród priorytetów dla obszarów wiejskich wyróżniono wsparcie obszarów rolniczych poprzez wdrożenie instrumentów wsparcia dla rolnictwa ekologicznego oraz marketingu wysokiej jakości produktów lokalnych i regionalnych. Takie działanie wpisuje się w oczekiwanie wzmożonego wykorzystania miejscowych przewag konkurencyjnych. Innym priorytetem aktywizacji obszarów wiejskich jest

wspieranie działalności pozarolniczej, szczególnie na terenach atrakcyjnych rezydencjonalnie i turystycznie.

Ostatnim kierunkiem polityki rozwoju w obszarze miast i terenów wiejskich jest funkcjonalne zarządzanie przestrzenią na poziomie lokalnym. Zwraca się tutaj uwagę na podejmowanie działań z uwzględnieniem powiązań funkcjonalnych pomiędzy ośrodkami, ochrony tożsamości lokalnej, a także dbałości o otoczenie. Wśród kierunków interwencji wymienia się rewitalizację obszarów zdegradowanych, ochronę krajobrazu i ładu przestrzennego na obszarach wiejskich, planowanie przestrzenne prowadzone z uwzględnieniem realizacji koncepcji osadnictwa zwartej, w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto w SRWM w ramach obszaru: *Krakowski obszar metropolitalny i inne subregiony* wyróżniono subregion sądecki, jako funkcjonalny obszar integracji przestrzennej o znaczeniu regionalnym, z węzłowym ośrodkiem monocentrycznym jakim jest miasto Nowy Sącz oraz strefami przyległymi, w których zawierają się gminy wchodzące w skład Powiatu Nowosądeckiego. Rozwój subregionu sądeckiego w SRWM określono jako jeden z kierunków polityki rozwoju Małopolski.

Za główną oś rozwoju dla subregionu sądeckiego w SRWM przyjęto wykorzystanie naturalnych przewag konkurencyjnych Sądecczyzny – zarówno w wymiarze krajowym, jak i międzynarodowym. Wśród nich wymieniono: warunki naturalne, bazę noclegową oraz potencjał w zakresie działalności związanej z turystyką, sportem i ochroną zdrowia, tworzące wspólnie unikalne atuty dla gospodarczego rozwoju subregionu. Wykorzystując wskazane przewagi subregion sądecki ma szansę stać się jednym z kluczowych ośrodków na mapie organizacji spotkań i wydarzeń o znaczeniu ponadregionalnym. Ponadto korzystając z walorów środowiska naturalnego możliwe jest wzmocnienie uzdrowiskowo – leczniczych funkcji regionu.

Szczególną wagę przypisano rozwojowi Nowego Sącza i wzmocnieniu funkcji tego ośrodka, jako elementu polityki rozwoju dla całego subregionu. Dostrzeżono rolniczy charakter powiatów Małopolski południowo-wschodniej, do których zaliczyć także można Powiat Nowosądecki. Wśród problemów wskazano słabą komunikację miasta

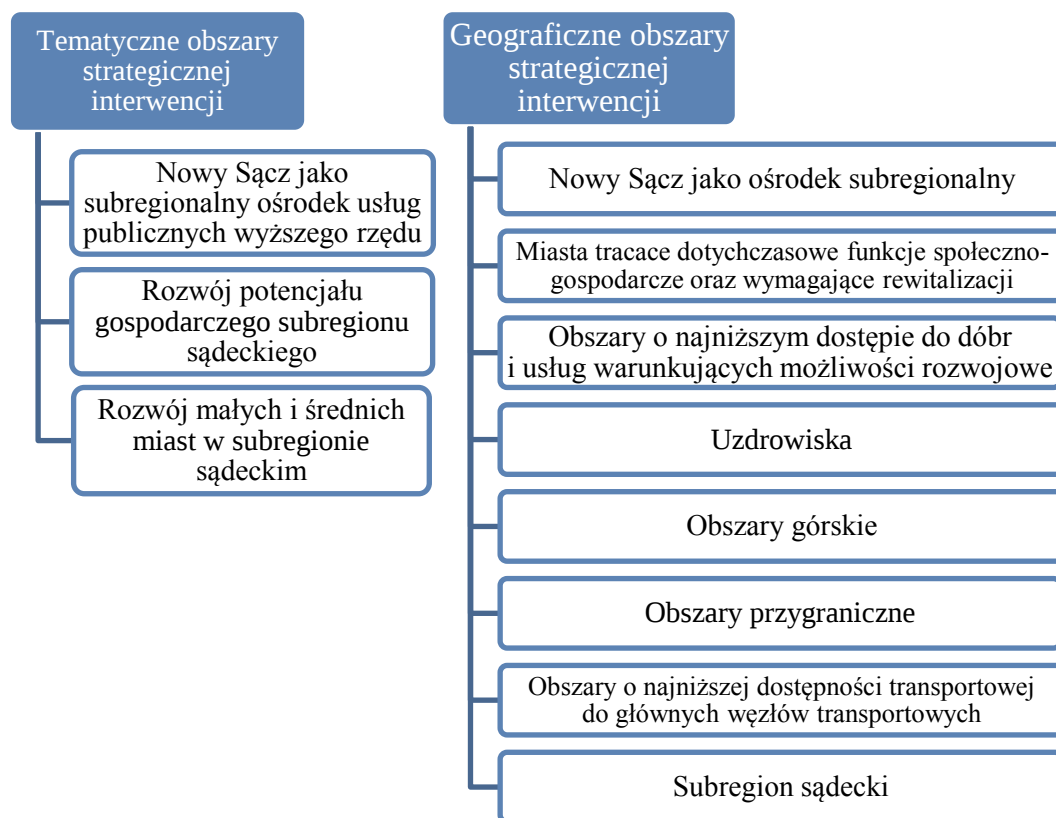
z Krakowem i resztą kraju, natomiast wśród atutów wymieniono względnie korzystną sytuację demograficzną i prognozowany wzrost ludnościowy, dający szansę rozwoju działalności związanych z obsługą ruchu turystycznego i uzdrowiskowego. Uznano zatem, aby pozycję rozwojową subregionu wzmacniać poprzez poprawę kondycji rozwojowej Nowego Sącza, ale również otaczającego miasto obszaru funkcjonalnego. Dzięki lepszemu powiązaniu ośrodka sądeckiego z jego zapleczem nastąpi efektywne wykorzystanie potencjału gospodarczego subregionu. Natomiast w wyniku interwencji realizowanej w celu poprawy dostępności komunikacyjnej, możliwy stanie się bardziej dynamiczny rozwój przedsiębiorczości i rynku pracy, bazujący na funkcji rekreacyjnej – szczególnie w oparciu o potencjał turystyczny Beskidów oraz Doliny Dunajca i Popradu. Ponadto wskazuje się szansę zlokalizowania na terenie Sądecczyzny jednego z głównych obszarów rozwoju sportów letnich i zimowych, zarówno w wymiarze amatorskim, jak i wyczynowym. Lepsze wykorzystanie potencjałów decydujących o przewadze konkurencyjnej oraz niwelowanie barier rozwojowych służyć będą wzrostowi dobrobytu w całym podregionie sądeckim.

Subregionalny Program Rozwoju 2014-2020

Elementem wdrażania Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 jest przyjęcie indywidualnej ścieżki rozwoju dla pięciu subregionów wchodzących w skład województwa, w ramach tworzonego **Subregionalnego Programu Rozwoju na lata 2014-2020**. Jednym z kluczowych obszarów jest subregion sądecki, zajmujący powierzchnie trzech powiatów: nowosądeckiego, limanowskiego, gorlickiego oraz miasta Nowy Sącz. W ramach prac nad weryfikacją i specyfikacją kierunków rozwoju subregionu zawartych w SRWM Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego przeprowadził szereg badań oraz konferencji subregionalnych. Zgodnie z przyjętym dnia 3 lipca 2012 r. przez Zarząd Województwa Małopolskiego dokumentem *Zasady i harmonogram prac nad Subregionalnym Programem Rozwoju 2014 – 2020*, projekt programu subregionalnego miał zostać przygotowany do końca października 2012 roku. Jednocześnie sprecyzowano finalny układ Programu, który oprócz zróżnicowanej

terytorialnie polityki rozwoju zawierał będzie dodatkowo uzgodnione listy przedsięwzięć, które rekomendowane będą do dofinansowania w ramach tzw. grantu subregionalnego, tj. wydzielonej puli środków w ramach regionalnego programu operacyjnego na lata 2014 - 2020.

Schemat 3 Planowana Struktura Subregionalnego Programu Rozwoju dla subregionu sądeckiego

Podsumowując dotychczasowy etap badań i dyskusji nad programem dla subregionu sądeckiego należy stwierdzić, że wśród kluczowych kierunków i możliwości rozwoju dominują zagadnienia rozwoju infrastruktury komunikacyjnej. Inwestycje w tym obszarze określane są jako podstawowe determinanty niezbędne do przezwyciężenia barier związanych z peryferyjnym charakterem subregionu, poprawy kontaktu z Krakowem oraz napływu turystów i inwestorów. W ramach pozostałych obszarów dyskutowanych podczas badań fokusowych oraz konferencji subregionalnych przewijały się kwestie związane z jakością kapitału ludzkiego i społecznego oraz możliwościami budowy gospodarki opartej na wiedzy. Konstatacją dotychczasowych prac nad programem rozwoju subregionu sądeckiego jest wyspecyfikowanie

obszarów strategicznej interwencji w ujęciu tematycznym oraz geograficznym. Przedstawia je schemat nr 3.

Dalszą koordynację prac nad Programem prowadzić będą fora subregionalne, składające się z członków Zarządu Województwa Małopolskiego, radnych Sejmiku Województwa Małopolskiego, przedstawicieli samorządów powiatowych i gminnych, przedsiębiorców, organizacji gospodarczych, organizacji społecznych, instytucji naukowych, badawczych i rozwojowych, uczelni wyższych, Policji i Państwowej Straży Pożarnej, parków narodowych oraz innych kluczowych instytucji z punktu widzenia subregionu. Rolę doradczą i wspierającą w ramach w forum pełnił będzie wybrany przez ZWM ekspert strategiczny, którym w ramach forum subregionu sądeckiego został dr Rafał Matyja. Funkcją forum będzie inicjowanie i kreowanie debaty na temat polityki rozwoju subregionu oraz wyrażanie opinii w przedmiocie planowanych działań ze strony władz samorządowych.

Najważniejsze wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej

Metodologia badania

Diagnoza stanu obecnego w 14 gminach powiatu nowosądeckiego przeprowadzona została w oparciu o metodologię zastosowaną do delimitacji subregionów funkcjonalnych województwa małopolskiego³. Wybór metodologii motywowany był przede wszystkim spójnością i kompatybilnością z jednym z głównych dokumentów nadrzędnych, jakim jest Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.

Obszar analizy podzielony został na 7 pól badawczych, które w sposób spójny i komplementarny zagospodarowują ogół zjawisk społeczno-gospodarczych. Każdy z obszarów badawczych podzielony został wewnętrznie, w zależności od złożoności struktury i różnorodności procesów zachodzących w ramach danego pola, co dało łącznie 22 podobszary tematyczne. Strukturę podziału przedstawia schemat nr 4.

³ Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju (2011), *Badanie możliwości rozwojowych subregionów funkcjonalnych województwa małopolskiego. Raport końcowy z badania.*, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków;

Schemat 4 Diagnoza społeczno-gospodarcza - zestawienie pól i obszarów badawczych.

Potencjał turystyczny	• baza turystyczna • popyt na turystykę
Potencjał gospodarczy	• struktura gospodarki • przedsiębiorczość • innowacyjność • rynek pracy
Kapitał ludzki	• potencjał demograficzny • potencjał intelektualny
Jakość życia	• ochrona zdrowia • problemy społeczne • edukacja • kultura • kultura fizyczna • gospodarka mieszkaniowa
Infrastruktura komunikacyjna	• transport drogowy • transport kolejowy • infrastruktura teleinformatyczna
Atrakcyjność przyrodnicza	• krajobraz przyrodniczy • zagrożenia przyrody
Zarządzanie rozwojem	• zarządzanie publiczne • stan finansów samorządowych • kapitał społeczny

Potencjał turystyczny (obszar 1) wymieniany jest jako jedna z głównych możliwych przewag konkurencyjnych regionu Sądeckizny. W związku z tym obszar ten postanowiono wyszczególnić z grona szeroko rozumianej problematyki gospodarczej, która ujęta została w ramach obszaru 2. Podczas specyfikacji obszaru 3 skoncentrowano się na analizie zasobów ludzkich, zarówno w wymiarze ilościowym (potencjał demograficzny) jak i jakościowym (potencjał intelektualny). Obszar 4 ujmuję szeroką listę usług społecznych, na które zapotrzebowanie pokrywane jest w przeważającej mierze przez sektor publiczny. Interpretowane łącznie w przybliżony sposób mogą posłużyć do określenia jakości życia na danym terenie. Szczególny nacisk dodatkowo położono na zbadanie dostępności komunikacyjnej poszczególnych gmin, określanej niejednokrotnie jako jedną z głównych barier rozwojowych całego regionu Sądeckizny. Problematyka ta została zawarta w ramach obszaru 5. Atrakcyjność przyrodnicza z kolei wymieniana jest jako dziedzina, w której region

powiatu nowosądeckiego może budować swój potencjał wzrostu. Z drugiej strony intensyfikacja procesów rozwojowych prowadzić może do niszczenia zasobów naturalnych, tym samym osłabiania możliwości dalszego budowania przewag konkurencyjnych. Oba te zagadnienia ujęte zostały w ramach obszaru 6. Ostatni obszar 7 dotyczy szeroko rozumianego zarządzania rozwojem, w ramach którego ujęto zdolności i możliwości programowania rozwoju przez sektor publiczny, a także niezbędną do umiejętnego wdrażania polityki rozwoju partycypację obywatelską. Ponadto należy pamiętać, że pomiędzy wyspecyfikowanymi obszarami zachodzi szereg interakcji, które mogą z różną siłą i kierunkiem oddziaływania wpływać na siebie wzajemnie, tj. wzmacniać lub osłabiać zdolności rozwojowe.

Precyzja przeprowadzonych analiz wymaga przede wszystkim odpowiedniego doboru danych wejściowych, które w sposób rzetelny i w miarę całościowy powinny odzwierciedlać procesy zachodzące w ramach analizowanych obszarów i subobszarów badawczych. W celu zapewnienia możliwie najbardziej obiektywnego opisu zjawisk przeanalizowano łącznie 72 wskaźniki statystyczne, które przypisano do konkretnych obszarów. Wykorzystano następujące źródła danych:

- Bank Danych Lokalnych GUS;
- Regionalna Izba Obrachunkowa w Krakowie;
- Ministerstwo Finansów;
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej;
- Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie;
- Urząd Statystyczny w Krakowie;
- Urząd Komunikacji Elektronicznej.

Punktem wyjścia badania była jednowymiarowa analiza statystyczna, dokonana w sposób panelowy, tj. łącznie dla 14 gmin powiatu nowosądeckiego. Jako punkt odniesienia traktowano przeciętne wartości wskaźników dla całego powiatu, a także średnią dla województwa małopolskiego. Kolejnym krokiem była agregacja wskaźników w ramach podobszarów i obszarów funkcjonalnych, w celu opisu i oceny ogólnych zjawisk społeczno-gospodarczych. W tym etapie zbudowano syntetyczne

indeksy pierwszego i drugiego rzędu, pozwalające porównywać wszystkie badane jednostki na jednolitej skali.

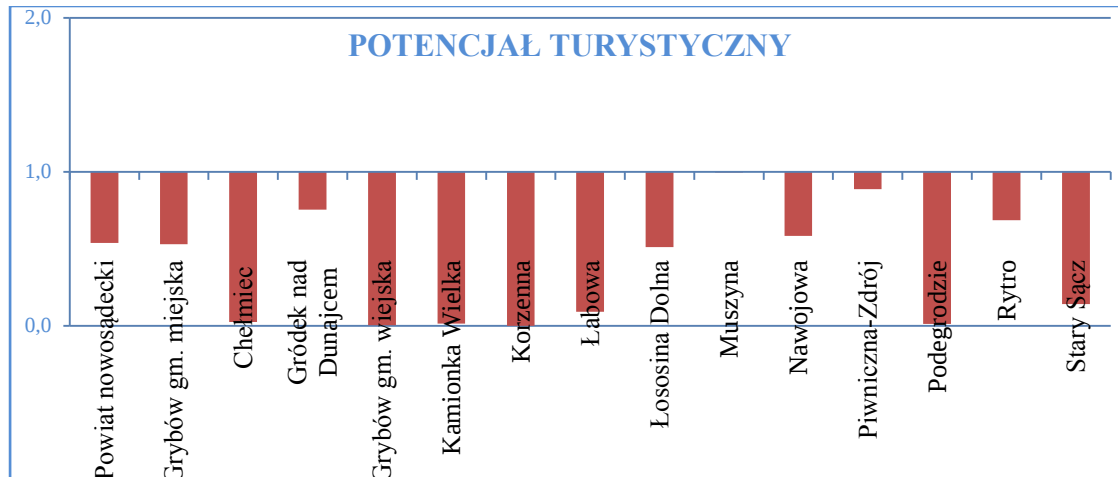
Wyniki ogólne

Na poniższych wykresach przedstawiono graficzny obraz przeprowadzonych analiz w odniesieniu do wszystkich będących przedmiotem zainteresowania 14 gmin powiatu nowosądeckiego. Każdą gminę scharakteryzowano za pomocą wskaźnika, którego wartość określa poziom danego obszaru w odniesieniu do średniego poziomu obserwowanego w województwie małopolskim. Wysokość słupka równa 1 oznacza, że potencjał gminy w danym obszarze równy jest przeciętnemu potencjałowi obserwowanemu w województwie. Dodatkowo na pierwszym miejscu na wykresach przedstawiono wartość wskaźnika dla powiatu nowosądeckiego. Kolorem czerwonym oznaczono obszary, których gminy wyróżniają się negatywnie na tle województwa (obszary te mogą stanowić bariery rozwojowe). Natomiast kolorem zielonym oznaczono potencjalne bieguny wzrostu. Opis każdego obszaru poprzedzony jest tabelą zawierającą podział na podobszary badawcze oraz zestawienie wskaźników statystycznych wykorzystanych do analiz w każdym z podobszarów.

Potencjał turystyczny

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Baza turystyczna	- gęstość bazy noclegowej (miejsca noclegowe na 1 km²); - infrastruktura gastronomiczna (Podmioty z branż: zakwaterowanie i usługi gastronomiczne na 1 tys. mieszkańców); - infrastruktura nienoclegowa (liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych na 1 obiekt noclegowy); - infrastruktura konferencyjna (liczba sal konferencyjnych na 1 obiekt noclegowy);
Popyt na turystykę	- intensywność ruchu turystycznego 1 (korzystający z noclegów na 1 tys. mieszkańców); - intensywność ruchu turystycznego 2 (liczba noclegów na 1 tys. mieszkańców); - wykorzystanie potencjału noclegowego (liczba noclegów na 1 miejsce noclegowe); - odsetek turystów zagranicznych (turyści zagraniczni / korzystający z obiektów zakwaterowania ogółem).

Wykres 1 Analiza wskaźnikowa 14 gmin powiatu nowosądeckiego – potencjał turystyczny.

Źródło: opracowanie własne.

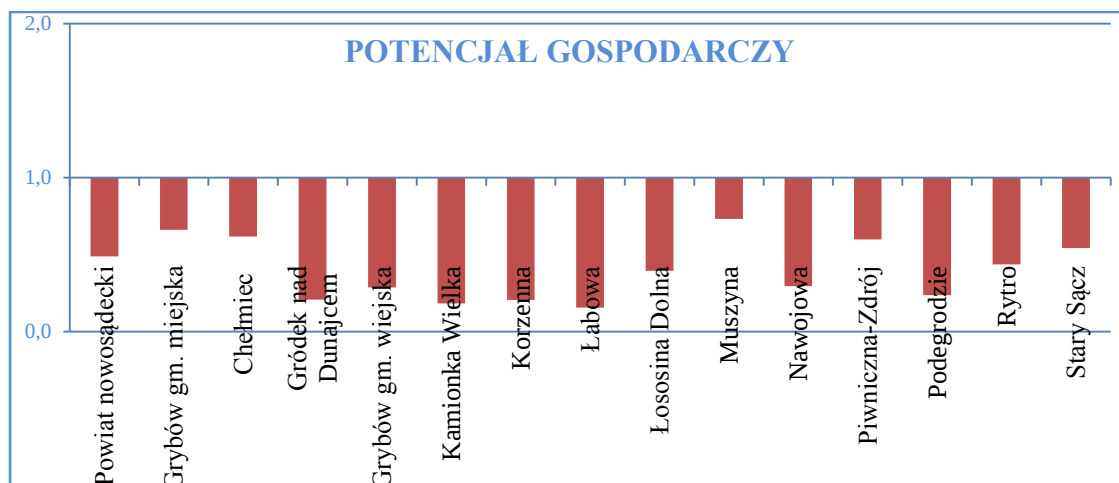
Potencjał turystyczny zdiagnozowany został jako słaba strona wśród wszystkich analizowanych gmin. Z jednej strony wynika to z silnej pozycji województwa małopolskiego jako całości. Z drugiej strony można oczekiwać, że szczególnie gminy o silnym profilu rekreacyjnym, wypoczynkowym lub uzdrowiskowym na tym polu odznaczać się będą przewagą konkurencyjną. Głębsza analiza na poziomie subindeksów wskazuje jednak, że mimo miejscowo dobrze rozwiniętej infrastruktury turystycznej (m.in. Muszyna, Piwniczna-Zdrój, Gródek nad Dunajcem, Rytro), region Sądeckizny odznacza się relatywnie niską skłonnością turystów do odwiedzin. Tym samym niska wartość wskaźników w tym obszarze determinowana być może zarówno polityką promocyjną, jak i dostępnością komunikacyjną regionu.

Potencjał gospodarczy

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Struktura gospodarki	• stosunek gospodarstw indywidualnych prowadzących działalność rolniczą do liczby ludności w wieku produkcyjnym; • odsetek zatrudnionych w sektorze usług rynkowych; • wpływy do budżetów gmin z CIT na 1 podatnika (szacunkowo); • udział dochodów własnych w dochodach budżetu gminy; • odsetek dużych przedsiębiorstw (250 i więcej zatrudnionych);

Przedsiębiorczość	• liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1 tys. mieszkańców; • liczba podmiotów zarejestrowanych w sektorze usług rynkowych w stosunku do liczby podmiotów ogółem; • liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym;
Innowacyjność	• działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (liczba firm z sekcji M na 1000 mieszkańców);
Rynek pracy	• udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym; • liczba pracujących (wg faktycznego miejsca pracy) w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (bez prow. ind. gosp. rolne oraz podmiotów gosp. do 9 osób).

Wykres 2 Analiza wskaźnikowa 14 gmin powiatu nowosądeckiego – potencjał gospodarczy.

Źródło: opracowanie własne.

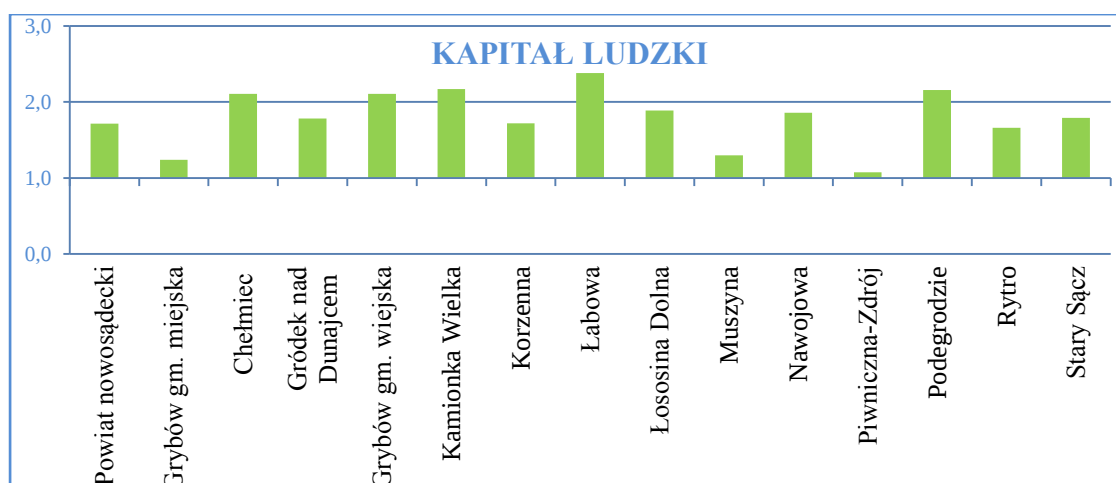
Za barierę rozwoju uznać można gospodarkę regionu. Głównym motorem wzrostu terenu Sądecczyzny jest miasto Nowy Sącz, którego oddziaływanie w niewielkim stopniu przekłada się na okalające je gminy. Względnie korzystną strukturą gospodarki charakteryzują się gminy: Chełmiec, Muszyna i Rytro, jednak w pozostałych podobszarach analizy (przedsiębiorczość, innowacyjność, rynek pracy) także odznaczają się negatywnie. Zaskakujące są niskie wskaźniki przedsiębiorczości mieszkańców, co może być efektem niewykorzystania potencjału turystycznego. Niskie wskaźniki w zakresie rynku pracy w głównej mierze determinowane mogą być przez względnie słabą pozycją konkurencyjną Nowego Sącza, który nie jest w stanie

absorbować podaży na regionalnym rynku pracy w sposób zbliżony do innych głównych ośrodków w województwie. Ponadto, obiektywnie trudno oczekiwać wyższej innowacyjności gospodarek na poziomie gminnym. Jednak poprawy wskaźników może dostarczyć dyfuzja innowacji płynąca ze strony centralnego ośrodka w subregionie.

Kapitał ludzki

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Potencjał demograficzny	• saldo migracji z lat 2006-2011 na 1 tys. mieszkańców; • przeciętny przyrost naturalny na 1 tys. mieszkańców w latach 2006-2011; • wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (os. w wieku poprodukcyjnym na 100 os. wieku produkcyjnym); • wskaźnik obciążenia demograficznego osobami młodymi (os. w wieku przedprodukcyjnym na 100 os. wieku produkcyjnym); • małżeństwa zawarte na 1 tys. mieszkańców;
Potencjał intelektualny	• odsetek mieszkańców z wykształceniem wyższym w ludności 25+; • przeciętne wyniki sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej; • przeciętne wyniki z egzaminu gimnazjalnego – matematyka;

Wykres 3 Analiza wskaźnikowa 14 gmin powiatu nowosądeckiego – kapitał ludzki.

Źródło: opracowanie własne.

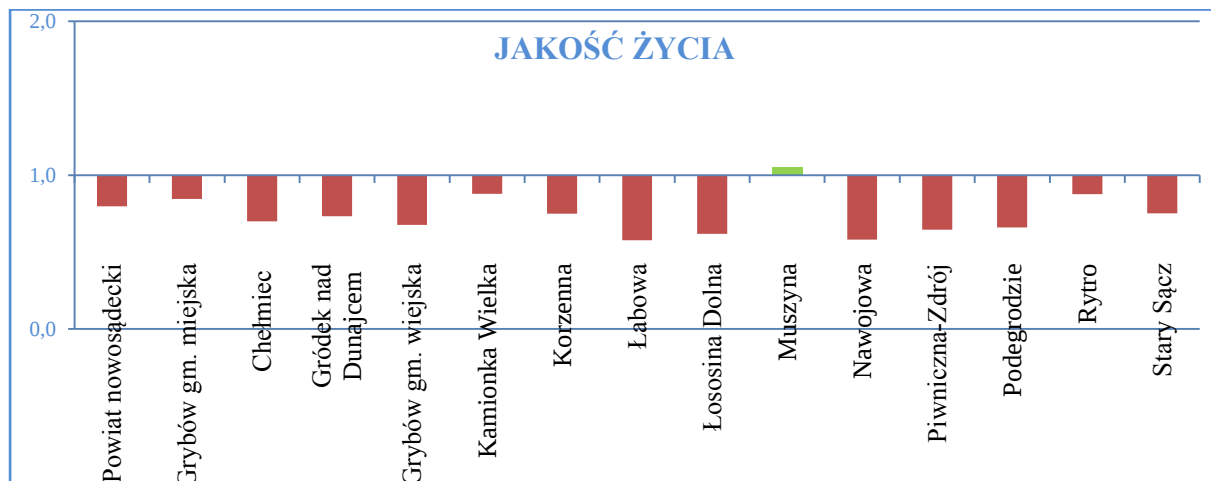
Kapitał ludzki Sądeckizny jawi się jako poważna szansa całego subregionu. We wszystkich badanych gminach odnotowano zdecydowaną przewagę przede wszystkim na polu potencjału demograficznego. Wynika od w głównej mierze z wysokiej dzietności, choć nie bez znaczenia są także procesy migracyjne mieszkańców Nowego Sącza na okalające miasto tereny wiejskie. Podobnie korzystnie dla całego powiatu kształtują się prognozy procesów demograficznych na najbliższe lata. Większe zróżnicowanie występuje natomiast wśród wskaźników kapitału intelektualnego, nie odbiegają one jednak w sposób istotny od przeciętnych wartości obserwowanych w Małopolsce. Korzystnym czynnikiem w tej dziedzinie jest możliwość wykorzystania potencjału edukacyjnego i akademickiego Nowego Sącza, jako zaplecza do podnoszenia jakości kapitału ludzkiego w gminach sąsiednich.

Jakość życia

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Ochrona zdrowia	• liczba ZOZ na 1 tys. mieszkańców; • liczba porad w ramach POZ na 1 mieszkańca; • liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną;
Problemy społeczne	• udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem; • udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku;
Edukacja	• odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym; • przeciętna liczba uczniów w klasie w szkołach podstawowych; • przeciętna liczba uczniów w klasie w gimnazjach; • uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach podstawowych; • uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w gimnazjach;
Kultura	• ludność na 1 placówkę biblioteczną; • ilość księgozbioru przypadająca na 1 czytelnika; • liczba imprez kulturalnych organizowanych przez instytucje kultury na 10 tys. mieszkańców;
Kultura fizyczna	• liczba klubów sportowych przypadająca na 10 tys. mieszkańców; • liczba ćwiczących ogółem przypadająca na 10 tys. mieszkańców;
Gospodarka mieszkaniowa	• powierzchnia użytkowa mieszkań w przeliczeniu na mieszkańca;

- korzystający z instalacji wodociągowej w ludności ogółem;
- korzystający z instalacji kanalizacyjnej w ludności ogółem;
- korzystający z instalacji gazowej w ludności ogółem.

Wykres 4 Analiza wskaźnikowa 14 gmin powiatu nowosądeckiego – jakość życia.

Źródło: opracowanie własne.

Jakość życia mieszkańców analizowanych gmin w zdecydowanej większości pozostaje poniżej przeciętnej wojewódzkiej (wyjątek stanowi gmina Muszyna), jednak zróżnicowanie w tym zakresie pozostaje względnie niewielkie. Wśród pozytywnych czynników wpływających na jakość życia wymienić należy dostępność do różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej, co w istotny sposób wpływa także na atrakcyjność turystyczną regionu. Negatywnie w tym kontekście wypada natomiast dostępność do usług z zakresu ochrony zdrowia, choć w tym obszarze duża część zadań publicznych, z których korzystają mieszkańcy gmin powiatu nowosądeckiego realizowana jest przez placówki zlokalizowane na terenie Nowego Sącza. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku usług edukacyjnych. Negatywne oddziaływanie na jakość życia wśród badanych jednostek przejawiało się przede wszystkim w podobszarach problemów społecznych oraz gospodarki mieszkaniowej. Względnie wysoki odsetek mieszkańców korzystających z usług pomocy społecznej w dużej mierze może być pochodną sytuacji na lokalnym rynku pracy. Z drugiej strony świadczy on także pozytywnie o dostępności usług i aktywnym przeciwdziałaniu

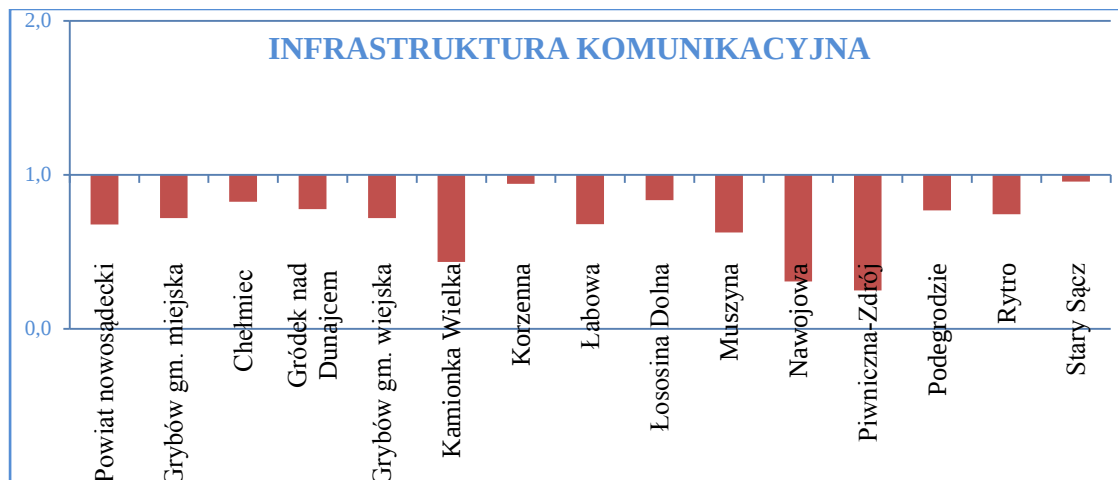
procesom wykluczenia. Standard zamieszkania zależy natomiast od stopnia zurbanizowania badanych jednostek. Oddalenie od ośrodka miejskiego w dużej mierze determinowało dostępność do infrastruktury sieciowej. Należy jednak pamiętać, że polityka władz publicznych w tym zakresie uwzględniać musi nie tylko oczekiwania mieszkańców, lecz także efektywność kosztową prowadzonych rozwiązań.

Infrastruktura komunikacyjna

Jednym z elementów jakości życia jest dostępność komunikacyjna do głównych ośrodków w regionie. Zwiększa ona mobilność mieszkańców i otwiera drzwi do czerpania z innych potencjałów rozwojowych znajdujących się w sąsiednich oraz bardziej oddalonych obszarach. Dodatkowo inwestycje w infrastrukturę komunikacyjną charakteryzują się wysoką kosztochłonnością oraz często rozległym czasem realizacji, w związku z tym obszar ten wymaga oddzielnej, pogłębionej analizy.

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Transport drogowy	- dostępność drogowa Krakowa (maksymalny czas dojazdu); - dostępność drogowa Nowego Sącza;
Transport kolejowy	- dostępność kolejowa Krakowa (maksymalny czas dojazdu); - dostępność kolejowa Nowego Sącza;
Infrastruktura teleinformatyczna	% miejscowości na terenie gminy z dostępem do Internetu szerokopasmowego 3 lub więcej sieci; % miejscowości bez dostępu do Internetu szerokopasmowego.

Wykres 5 Analiza wskaźnikowa 14 gmin powiatu nowosądeckiego – infrastruktura komunikacyjna.

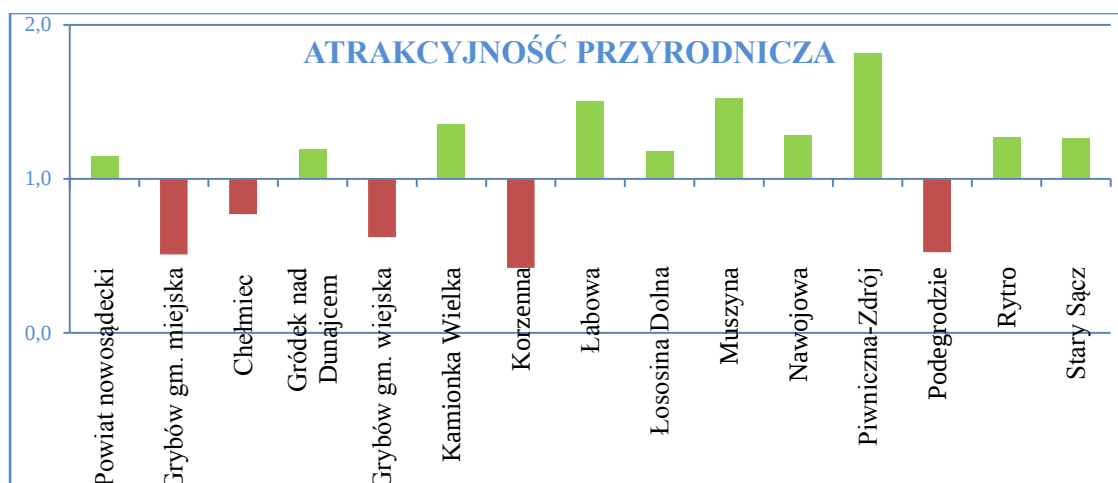
Źródło: opracowanie własne.

Jaki mierniki dostępności komunikacyjnej przyjęto wskaźniki odnoszące się do dostępności infrastruktury drogowej, kolejowej i teleinformatycznej. Jedynie w przypadku tego ostatniego wskaźnika można stwierdzić, że w porównaniu z przeciętną dla Małopolski teren powiatu nowosądeckiego wypada korzystnie. Zdecydowanie *in minus* oddziałują wskaźniki określające dostępność tradycyjnych form komunikacji. W przypadku większości gmin nie ma problemu z transportem drogowym pomiędzy daną jednostką a centralnym ośrodkiem subregionu jakim jest miasto Nowy Sącz (choć lokalnie występują „wąskie gardła” znacząco ograniczające przepustowość dróg). Natomiast transport kolejowy bezpośrednio dostępny jest tylko dla mieszkańców nielicznych gmin. Sytuacja ulega zdecydowanemu pogorszeniu, jeśli analizie podda się dostępność ze stolicą województwa. Region Sądecki jest określany jako jeden z najgorzej skomunikowanych obszarów z Krakowem, co może stanowić kluczową barierę w dalszym rozwoju we wszystkich gminach powiatu. Co więcej, relatywnie niskie wskaźniki dostępności komunikacyjnej dotyczą gmin o charakterze turystycznym i uzdrowiskowym, co potwierdza postawioną uprzednio hipotezę, iż niewykorzystanie potencjału turystycznego determinowane może być przez trudności komunikacyjne.

Atrakcyjność przyrodnicza

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Krajobraz przyrodniczy	% powierzchni prawnie chronionej; - liczba pomników przyrody na 100 km²; - powierzchnia terenów zieleni na 100 km²; % powierzchni lasów;
Zagrożenia przyrodnicze	- odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków; - nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska na 1 mieszkańca; - nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej na 1 mieszkańca; - odpady komunalne na 1 mieszkańca.

Wykres 6 Analiza wskaźnikowa 14 gmin powiatu nowosądeckiego – atrakcyjność przyrodnicza.

Źródło: opracowanie własne.

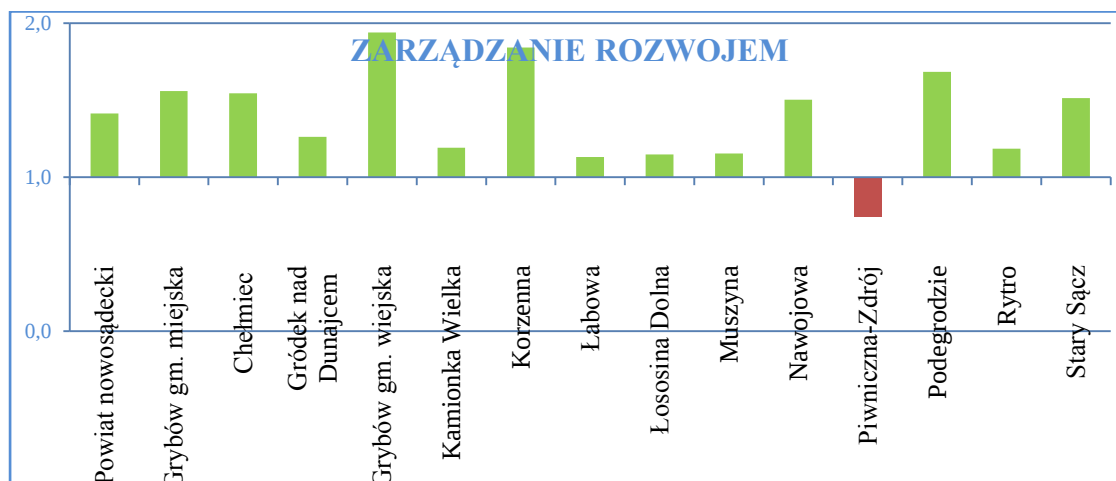
Atrakcyjność przyrodnicza pozytywnie wyróżnia większość z badanych gmin. W tym zakresie dominują gminy uzdrowiskowe, zarówno atrakcyjnością krajobrazu z jednej strony, a także dbałością zachowanie naturalnego dziedzictwa z drugiej. Wyjątkowe bogactwo natury regionu Sądeckizny jest głównym z potencjałów rozwojowych, dającym szansę dla intensywniejszego wykorzystania istniejącej i dalszego rozwoju bazy turystycznej. Jak jednak uprzednio wskazano w dużej mierze zależy to od inwestycji w infrastrukturę komunikacyjną. Należy jednak zauważyć, że część spośród analizowanych gmin wyróżnia się na tle powiatu oraz województwa ujemnie, co w głównej mierze oznacza mniejsze połacie terenów chronionych.

Niemniej jednak wysoka atrakcyjność całego powiatu daje szansę rozwojową także tym gminom, np. w zakresie rozwoju produktów i usług służebnych dla przemysłów czasu wolnego.

Zarządzanie rozwojem

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Zarządzanie publiczne	• % powierzchni gminy objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego; • udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem; • udział środków unijnych w wydatkach inwestycyjnych; • % wykonania dochodów budżetu gminy;
Kapitał społeczny	• liczba OPP na 10 tys. mieszkańców; • wysokość 1% podatku przekazanego na rzecz OPP w stosunku do liczby OPP; • frekwencja w wyborach prezydenckich 2010 (II tura); • frekwencja w wyborach samorządowych 2010 (I tura);
Stan finansów samorządowych	• poziom zadłużenia (zobowiązania ogółem/dochody ogółem); • zdolność do samofinansowania ((dochody majątkowe+nadwyżka operacyjna)/wydatki majątkowe); • udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem; • obciążenie dochodów obsługą zadłużenia.

Wykres 7 Analiza wskaźnikowa 14 gmin powiatu nowosądeckiego – zarządzanie rozwojem.

Źródło: opracowanie własne.

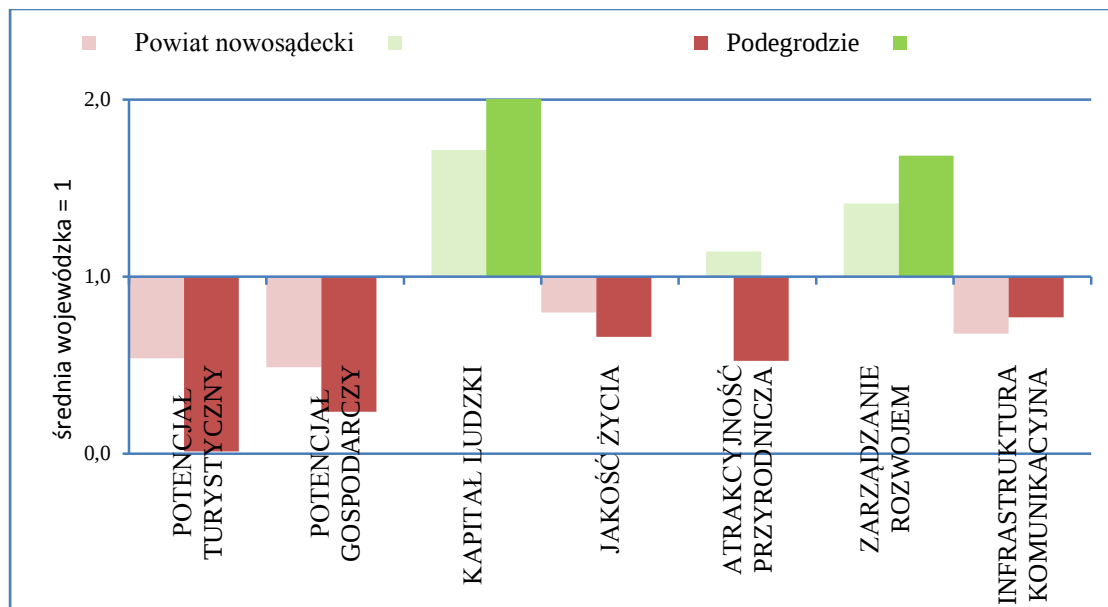
Zarządzanie rozwojem jest także pozytywnym wyróżnikiem analizowanych gmin. Co więcej, korzystne wartości wskaźników dominowały we wszystkich badanych

subobszarach, tj. dotyczyły procesów zarządzania przez władze samorządowe, odzwierciedlały stan finansów JST, a także starały się zobrazować potencjał kapitału społecznego wśród mieszkańców. Władze badanych gmin charakteryzują się względnie wysoką skutecznością w realizowaniu inwestycji prorozwojowych oraz pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania, a stan finansów publicznych na poziomie gminnym daje rezerwę do realizacji kolejnych przedsięwzięć. Dodatkowo korzystnym czynnikiem jest względnie wysoki wskaźnik partycypacji obywatelskiej w życiu publicznym, świadczący o poczuciu tożsamości ze środowiskiem lokalnym. W sumarycznym ujęciu daje to całemu regonowi powiatu nowosądeckiego szansę na kontynuowanie polityki rozwojowej, wykorzystanie zdiagnozowanych wewnętrznych potencjałów oraz przezwyciężanie barier rozwojowych.

Wyniki szczegółowe

Ze względu na fakt, że w niektórych obszarach badania różnice pomiędzy analizowanymi jednostkami okazywały się znaczące, dla każdej z gmin przedstawiono zbiorcze zestawienie oceny możliwości i barier rozwojowych, zarówno w wymiarze ogólnym odnoszącym się do opisanych uprzednio obszarów, a także w wymiarze szczegółowym, tj. uwzględniając podział na wszystkie 22 podobszary rozwojowe. Dane na wykresach odzwierciedlają kształtowanie się danej zmiennej w odniesieniu do średniej wojewódzkiej.

Wykres 8 Zestawienie wskaźników głównych obszarów rozwojowych dla Gminy Podegrodzie.

Źródło: opracowanie własne.

Dwie podstawowe przewagi konkurencyjne Gminy Podegrodzie to obszary kapitału ludzkiego oraz zarządzania rozwojem. Na obu polach zaobserwować można wskaźniki zdecydowanie wyższe od średnich wartości na województwa małopolskiego oraz powiatu nowosądeckiego.

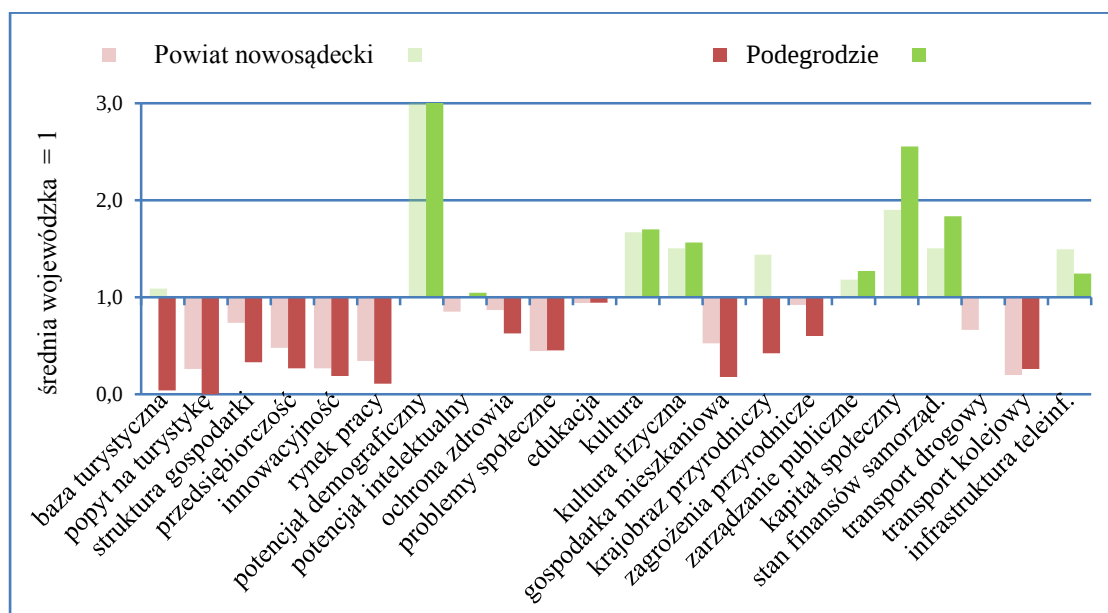
Wysoki wskaźnik **kapitału ludzkiego** opiera się na dominacji gminy w obszarze potencjału demograficznego. Analiza wskaźników przyrostu naturalnego, migracji oraz struktury wiekowej mieszkańców skłania do stwierdzenia, że zasoby ludzkie gminy w najbliższych latach będą jej podstawową siłą rozwojową. Korzystnie kształtują się także wskaźniki kapitału intelektualnego. Na obszarze Podegrodzia mieszka znaczny odsetek mieszkańców z wyższym wykształceniem. Wysokie wyniki osiągają także uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów ulokowanych na terenie gminy. Aspekt szkolnictwa na wysokim poziomie jest jednym z podstawowych czynników wzmacniających atrakcyjność osadniczą Gminy.

Pomimo korzystnych wskaźników jakości edukacji, sumaryczny wskaźnik **jakości życia** okazał się barierą rozwojową gminy. Jest to efektem niskiej dostępności do

usług ochrony zdrowia, wyrażonej poprzez niską liczbę ZOZ-ów przypadających na jeden tysiąc mieszkańców, a także niską liczbą porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, z których skorzystali mieszkańcy Gminy. Dodatkowo negatywnie o jakości życia świadczą wysokie wskaźniki korzystania z usług opieki społecznej, a także braki w infrastrukturze sieciowej. Zdecydowanie korzystnie prezentuje się natomiast oferta kulturalna i sportowa dostępna dla mieszkańców Gminy. Wielość i różnorodność form aktywności kulturalnej (zespoły artystyczne, imprezy, Muzeum Lachów Sądeckich), a także powiększające się i modernizowane zaplecze sportowe stanowią korzystny wyróżnik Gminy na tle powiatu i województwa.

Wskaźnik **dostępności komunikacyjnej** Gminy jest niższy od przeciętnej wojewódzkiej, natomiast na tle powiatu Gmina Podegrodzie wyróżnia się korzystnie. Bliskość Nowego Sącza oraz oddana do użytku obwodnica Gminy w znaczny sposób ułatwiają mieszkańcom korzystanie z czynników rozwojowych leżących poza jej obszarem. Niestety wciąż utrudniony jest dostęp do stolicy województwa, co stanowi istotną barierę rozwojową całego obszaru Sądeckizny.

Wykres 9 Zestawienie szczegółowych wskaźników obszarów rozwojowych dla Gminy Podegrodzie.

Źródło: opracowanie własne.

Połowa powierzchni Gminy Podegrodzie objęta jest różnymi formami prawnej ochrony przyrody, co świadczy o bogactwie i unikalności **dziedzictwa przyrodniczego**. Jednak na tle całego powiatu nowosądeckiego wartości te są względnie niskie, co ma odzwierciedlenie we wskaźniku potencjału krajobrazowego. Podobnie na spadek atrakcyjności przyrodniczej gminy wpływa niski stopień ochrony przyrody, przejawiający się m. in. w brakach w infrastrukturze kanalizacyjnej czy względnie niskim poziomie nakładów na środki trwale służące ochronie środowiska.

Niekorzystne wartości przyjmują wskaźniki **potencjału gospodarczego i turystycznego**. Choć ostatnie lata przyniosły systematyczny rozwój przedsiębiorczości mieszkańców, struktura gospodarki w Gminie została oceniona jako przestarzała, oparta w głównej mierze na niskotowarowym rolnictwie. Niewielkie jest natomiast przełożenie atrakcyjności kulturowej i przyrodniczej Gminy na rozwój przemysłów czasu wolnego. Ponadto negatywnie o pozycji gospodarczej Podegrodzia świadczą wysokie wskaźniki bezrobocia rejestrowanego, dotyczącego także osoby młode i z wyższym wykształceniem.

Korzystnym wyróżnikiem Gminy jest wskaźnik **zarządzania rozwojem**. Jest on wynikiem względnie korzystnego stanu finansów publicznych Podegrodzia. Zarówno niskie zadłużenie Gminy, jak i zdolność do samofinansowania inwestycji świadczą o wysokiej możliwości stymulowania działań rozwojowych przez władze Gminy. Dodatkowo procesy rozwojowe mogą być wsparte partycypacją obywatelską. O wysokiej skali zaangażowania mieszkańców Gminy w życie publiczne świadczy ponadprzeciętna frekwencja wyborcza zaobserwowana w ostatnich wyborach, a także wskaźniki dotyczące działalności organizacji pożytku publicznego na terenie Gminy.

Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się wspólnota samorządowa. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, dzięki czemu stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Jej nazwa to skrót od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników, mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego – silne strony (strengths), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities) i zagrożenia (threats).

S -> STRENGTHS, czyli silne strony

W -> WEAKNESSES, czyli słabe strony

O -> OPPORTUNITIES, czyli okazje

T -> THREATS, czyli zagrożenia

Silne i słabe strony traktowane są jako czynniki wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ, natomiast szanse i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki.

Tabela 1 Analiza SWOT – czynniki wewnętrzne.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Bliskość Nowego Sącza (12 km) – ośrodka usług publicznych wyższego rzędu, miejsca pracy mieszkańców oraz rynku zbytu produktów wytwarzanych na terenie Gminy Podegrodzie.	1. Ukształtowanie terenu ograniczające możliwości gospodarowania (tereny górskie, osuwiska).
2. Walory przyrodnicze i krajobrazowe	2. Niska dostępność komunikacyjna do stolicy województwa.
	3. Brak usług specjalistycznych

bogactwo fauny i flory Kotliny Sądeckiej.	pozwalających wykorzystać naturalne walory Gminy.
3. Nowo otwarta obwodnica zwiększająca jakość życia mieszkańców poprzez wzrost dostępności komunikacyjnej i jednocześnie ograniczenie ruchu tranzytowego na terenie gminy.	4. Niewystarczająca baza turystyczna (brak miejsc noclegowych, niedostateczna informacja o gospodarstwach agroturystycznych).
4. Dobrze rozwinięta produkcja sadownicza.	5. Brak infrastruktury technicznej w miejscach przewidzianych pod rozwój przemysłu lub usług turystyczno – rekreacyjnych.
5. Wysoki potencjał demograficzny, korzystne wskaźniki migracji i przyrostu naturalnego.	6. Wysokie poziom bezrobocia rejestrowanego, dotyczącego również osoby młode i dobrze wykształcone.
6. Wysoki kapitał intelektualny mieszkańców Gminy (rosnąca liczba mieszkańców z wyższym wykształceniem).	7. Niska dostępność kapitału dla małych i średnich przedsiębiorców, a także dla rozpoczynających działalność gospodarczą
7. Rozwijająca się przedsiębiorczość mieszkańców.	8. Słabo rozwinięta infrastruktura sieciowa (szczególnie kanalizacyjna).
8. Powszechny dostęp do infrastruktury społecznej.	9. Niski poziom życia dużej liczby mieszkańców przekładający się na odpływ młodych osób do większych ośrodków.
9. Dobrze zorganizowane struktury OSP w miejscowościach Gminy.	10. Ograniczone możliwości finansowe budżetu Gminy niepozwalające na równomierne zaspokojenie potrzeb mieszkańców.
10. Istnienie silnie ugruntowanej tradycji lokalnej kultywowanej w zespołach artystycznych i grupach nieformalnych.	11. Ograniczone zasoby rzeczowe i finansowe, które mogą być wykorzystywane na rzecz
11. Szeroka oferta rozwoju kulturalnego i sportowego na terenie Gminy (zespoły pieśni i tańca, grupy wokalne, zespoły sportowe).	
12. Aktywizacja społeczności lokalnej	

w kierunku podnoszenia wykształcenia i kwalifikacji zawodowych – programy systemowe OPS.	rozwiązywania problemów społecznych
13. Dobre funkcjonowanie przedszkoli.	12. Niekorzystna struktura agrarna (rozdrobnione i niskodochodowe rolnictwo).
	13. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców Gminy.
	14. Słabo rozwinięta sieć przedszkoli publicznych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych diagnostycznych oraz informacji pozyskanych za pośrednictwem gminnego koordynatora projektu Nowosądecka Akademia Samorządowa.

Tabela 2 Analiza SWOT – czynniki zewnętrzne.

SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Nowy okres programowania unijnego, dostępność środków zewnętrznych.	1. Zagrożenia przyrodnicze i klęski żywiołowe (osuwiska gruntu, powódzie, susze).
2. Wdrożenie Subregionalnego Programu Rozwoju.	2. Migracja (zarobkowa i edukacyjna) młodych i wykształconych osób poza region Sądecki i za granicę.
3. Aktualizacja Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego.	3. Nieutożsamianie się nowych mieszkańców z Gminą.
4. Rozwój Nowego Sącza jako miejsca pracy oraz świadczenia usług publicznych wysokiej jakości dla mieszkańców Gminy.	4. Stan finansów publicznych państwa prowadzący do ograniczania możliwości inwestycyjnych JST.
5. Rozwój nowych form turystycznych (turystyka jednodniowa, rekreacyjna, piesza, rowerowa, konna).	5. Zlecanie samorządom dodatkowych obowiązków bez adekwatnego zabezpieczenia środków.
6. Rozwój ekologicznej produkcji rolniczej	

i moda na zdrową żywność.

7. Kooperacja i współdziałanie z sąsiednimi gminami oraz miastem Nowy Sącz w zakresie promocji regionu oraz realizacji inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych diagnostycznych oraz informacji pozyskanych za pośrednictwem gminnego koordynatora projektu Nowosądecka Akademia Samorządowa.

Wizja i Misja Gminy

Wizja rozwoju Gminy Podegrodzie określa stan docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota samorządowa (władze lokalne oraz ich partnerzy), wykorzystując przy tym możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu. Wizja stanowi pewną projekcję, opis pożądanego stanu rzeczywistości za kilka lat. Ukierunkowana jest prognostycznie, określa cel, do jakiego zmierza Gmina, wskazuje generalny kierunek jej rozwoju.

Wizja rozwoju Gminy Podegrodzie

Gmina Podegrodzie zapewnia wysoki standard życia i bezpieczeństwo mieszkańców, w poszanowaniu dla wielowiekowej tradycji i kultury regionu oraz bogactwa miejscowej przyrody, a także stanowi miejsce rozwoju przyjaznej dla środowiska działalności gospodarczej.

Sformułowana powyżej wizja określa jej stan pożądaný do 2020 r., który jest konstatacją analiz statystycznych i strategicznych Gminy wraz z jej otoczeniem:

- Gmina Podegrodzie pełni funkcję atrakcyjnego miejsca rezydencjonalnego, oferującego dogodne warunki życia oraz zapewniającym mieszkańcom bezpieczeństwo publiczne, społeczne oraz ekologiczne;

- Gospodarka Gminy Podegrodzie posiada zrównoważony charakter, konkurencyjne i ekologiczne rolnictwo oraz rozwijający się sektor usług i przemysłów czasu wolnego dają szansę do kreacji nowych miejsc pracy;
- Społeczność Gminy kultywuje dziedzictwo kulturowe i dba o środowisko przyrodnicze, umiejętnie wykorzystując niepowtarzalność tych czynników do budowania tożsamości i przewagi Gminy na tle innych jednostek subregionu sądeckiego.

Tak sformułowana wizja stała się wyznacznikiem do wyspecyfikowania głównych obszarów strategicznych, w ramach których określone zostały podstawowe cele i priorytety rozwojowe Gminy Podegrodzie.

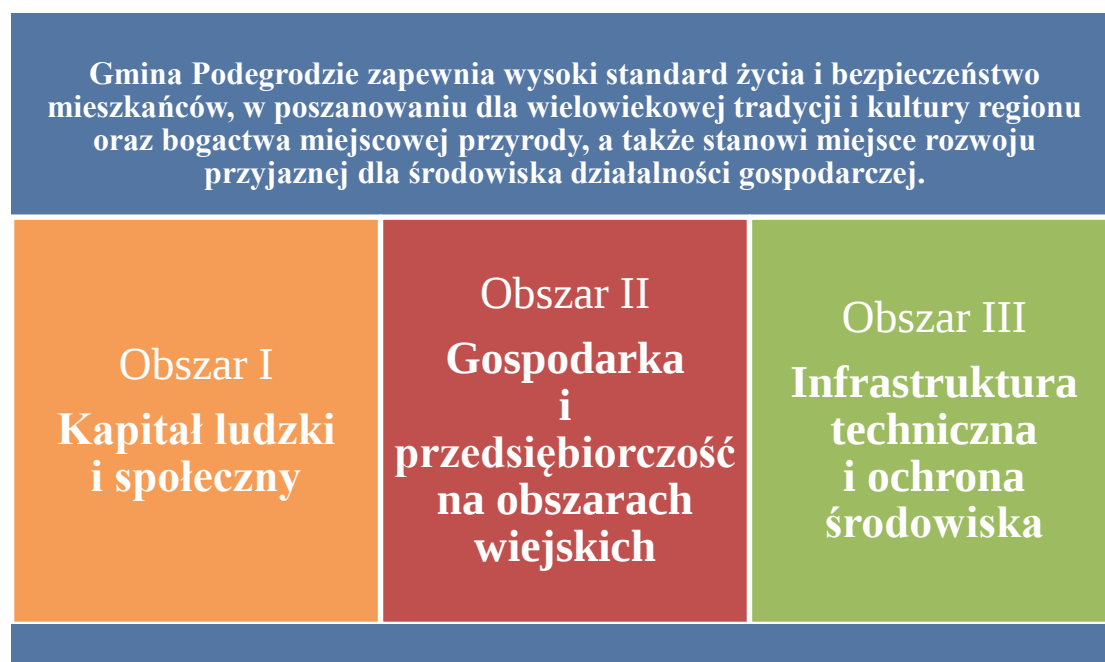
Misja rozwoju Gminy Podegrodzie

Misją Gminy jest zapewnienie mieszkańcom oraz odwiedzającym Podegrodzie wysokiej jakości życia, poprzez rozwój kapitału ludzkiego i usług społecznych, rozbudowę infrastruktury technicznej, a także stwarzanie warunków do rozwoju gospodarczego, z poszanowaniem zasobów dziedzictwa przyrodniczego.

Plan Operacyjny Strategii

Przedstawiony poniżej układ głównych obszarów kluczowych wynika z przyjętej wizji rozwoju Gminy Podegrodzie. Stanowi on spójne i komplementarne zestawienie najważniejszych z punktu widzenia stymulowania polityki rozwoju dziedzin aktywności społeczno-gospodarczej. W założonej perspektywie roku 2020 powinny one w najistotniejszy sposób determinować rozwój Gminy.

Schemat 5 Struktura obszarów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie

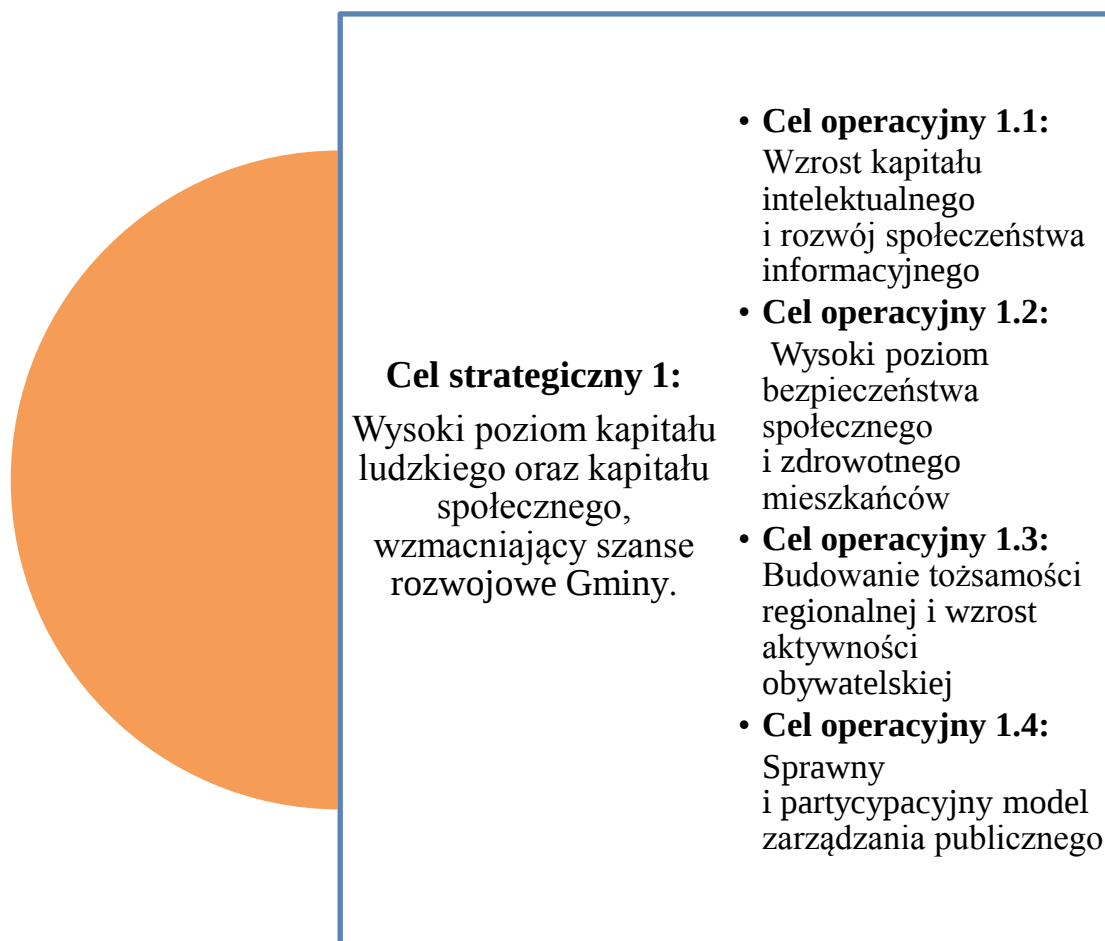
W ramach każdego obszaru zdefiniowano cel strategiczny, wskazujący na generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji Gminy. Cele strategiczne w ramach poszczególnych obszarów urzeczywistniane będą poprzez wyodrębnione cele operacyjne, na które składa się kilka kierunków interwencji. Kierunek interwencji to katalog przykładowych zadań i projektów, które traktować należy jako pewną propozycję – otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, określającą ogólne ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej wspólnoty Gminy w perspektywie długofalowej. Podobna konstrukcja planu strategicznego

znajduje zastosowanie w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Strategia nie nazywa konkretnych zadań, ponieważ jej fundamentem jest permanentny proces przygotowywania i prowadzenia działań zmierzającym do realizacji pożądanego celu – przy uwzględnieniu istniejących warunków, określonego miejsca i czasu. Wynika to z narastającej burzliwości otoczenia i ciągłych zmian. Rzeczywistość społeczna jest wysoce dynamiczna, definicja konkretnych działań realizacyjnych w perspektywie 2020 roku nie znajduje tym samym zasadności. Ponadto, Strategia Rozwoju Gminy Podegrodzie nie ogranicza się w swych zapisach wyłącznie do operacji realizowanych bezpośrednio przez władze samorządowe, ale dotyczy całej społeczności lokalnej, tj. wszystkich organizacji, instytucji i podmiotów, działających na części bądź całości jej obszaru. Realizacja zapisów Strategii odbywać się winna poprzez budowę i rozwijanie sieci aktywnej (sprawnej i efektywnej) współpracy międzysektorowej i międzyorganizacyjnej, czyli zgodnie z kluczowymi zasadami polityki strukturalnej Unii Europejskiej.

Obszar strategiczny I – Kapitał ludzki i społeczny

Kapitał ludzki oraz kapitał społeczny zostały uznane jako dwa kluczowe potencjały rozwojowe, których wzmacnianie pozwolić powinno na systematyczny i stabilny rozwój gminy. Zapewnienie wysokiego poziomu obu kapitałów zostało uwarunkowane przez osiągnięcie czterech celów operacyjnych. Przedstawiono je na schemacie nr 6. Wzrost kapitału intelektualnego oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego warunkują rozwój w dziedzinach opartych na wiedzy oraz kreatywności i innowacyjności. Wysoki poziom bezpieczeństwa społecznego i zdrowotnego określają czy rozwój odbywa się w sposób zrównoważony. Świadomość i aktywność społeczna są niezbędnym czynnikiem skutecznego planowania i realizacji zadań rozwojowych. Podobna prawidłowość zachodzi w przypadku systemu zarządzania publicznego w gminie.

Schemat 6 Struktura celów strategicznych i operacyjnych w ramach obszaru strategicznego „Kapitał ludzki i społeczny”.

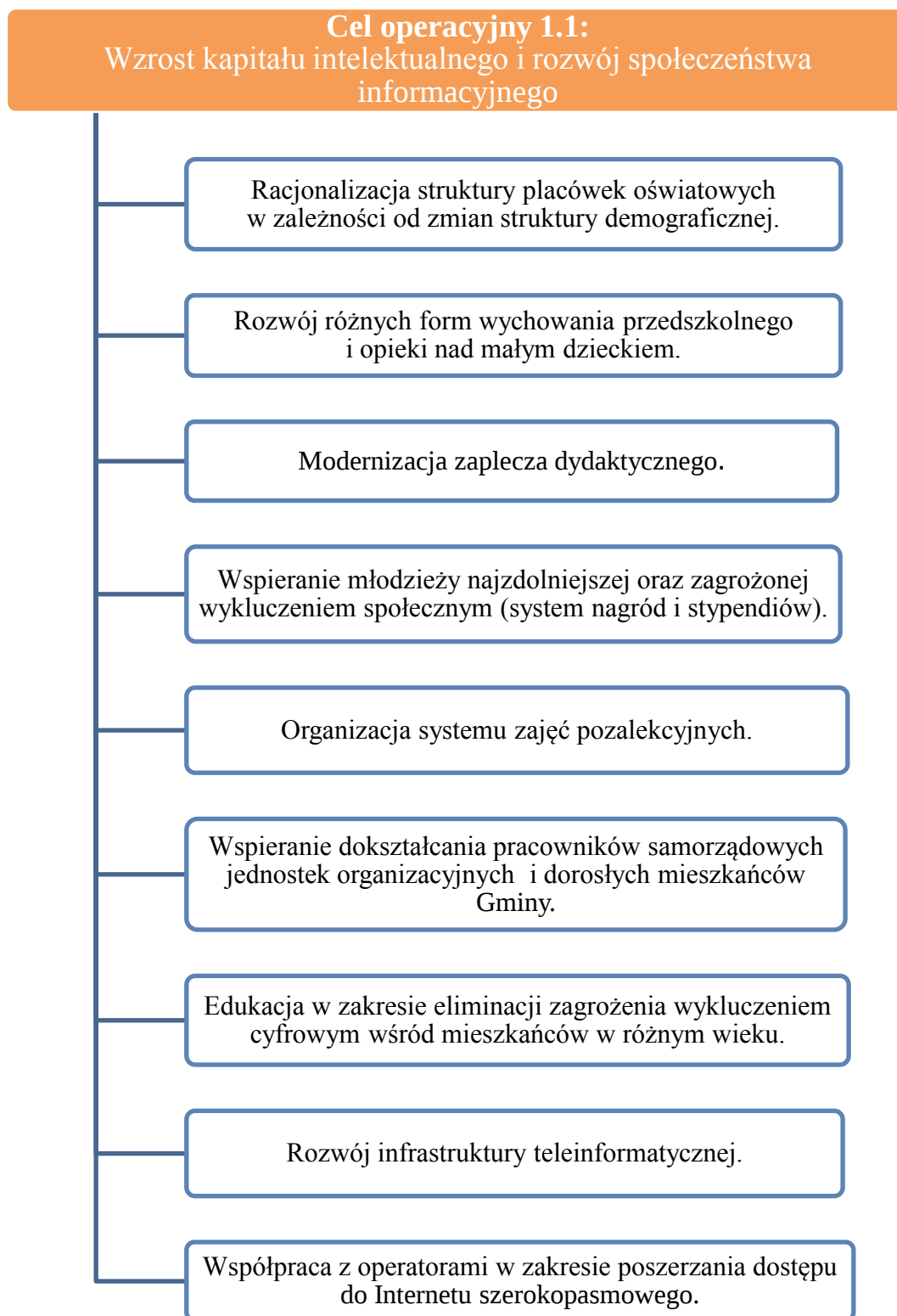

Cel operacyjny 1.1: Wzrost kapitału intelektualnego i rozwój społeczeństwa informacyjnego

Kapitał intelektualny definiowany jest jako poziom wykształcenia, indywidualne talenty, wiedza, umiejętności, kreatywność i aspiracje mieszkańców. Zgodnie z założeniami SRWM, kapitał intelektualny kształtować należy dwutorowo, w sposób egalitarny oraz elitarny. Z jednej strony należy zapewnić szeroki dostęp do wysokiej jakości kształcenia na etapie wczesnej edukacji oraz właściwego rozwoju umiejętności i kompetencji wszystkim mieszkańcom gminy. Z drugiej strony szczególną opieką należy objąć jednostki wyróżniające się i utalentowane, które w przyszłości mogą stanowić o zdynamizowaniu procesów rozwojowych. Ponadto w ramach wspierania rozwoju kapitału intelektualnego wziąć pod uwagę należy

formalne i nieformalne formy kształcenia osób dorosłych, pozwalające dynamicznie kształtować umiejętności i poszerzać wiedzę, w zależności od zapotrzebowania płynącego z rynku pracy. Rozwój nowych form kształcenia powinien być wsparty poprzez szersze wykorzystanie technologii informatycznych.

Schemat 7 Kierunki rozwoju w ramach celu operacyjnego 1.1: „Wzrost kapitału intelektualnego i rozwój społeczeństwa informacyjnego”.

Cel operacyjny 1.2: Wysoki poziom bezpieczeństwa społecznego i zdrowotnego mieszkańców

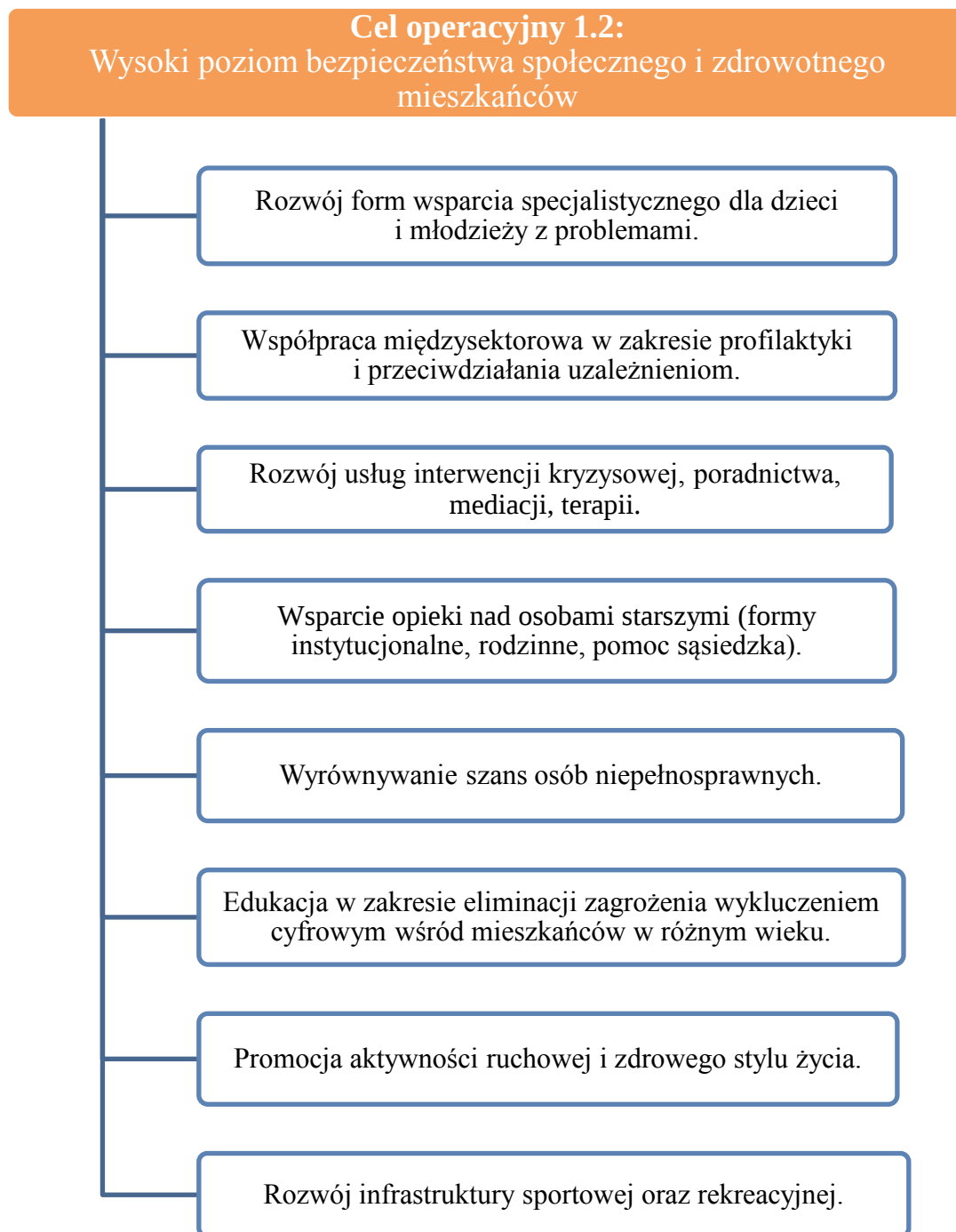
Bezpieczeństwo społeczne mieszkańców określone jest przez dostępność bazy instytucjonalnej oraz efektywność szeroko prowadzonej polityki społecznej. Rozwój placówek polityki społecznej powinien odzwierciedlać i uwzględniać zachodzące zmiany społeczne, takie jak starzenie się społeczeństwa oraz rozluźnianie się więzi rodzinnych.

Szczególny nacisk w programowaniu polityki społecznej położyć należy na takie formy wsparcia, które będą przeciwdziałały procesom dziedziczenia wykluczenia społecznego. Pomoc należy zatem skierować m.in. do dzieci pochodzących ze środowisk zagrożonych. Oferta ta powinna być oparta na horyzontalnej współpracy różnych instytucji, takich jak: służby pomocy społecznej, służby ochrony zdrowia, placówki edukacyjne, placówki kulturowe, policja.

Dodatkowo ze względu na postępujący proces starzenia się społeczeństwa, w ramach programowania polityki społecznej uwzględnić należy działania skierowane do grupy seniorów, dające szansę na wydłużenie ekonomicznej i społecznej aktywności najstarszych mieszkańców gminy. Powinny one uwzględniać różnorodne formy wsparcia dla osób starszych oraz ich rodzin, pozwalające na aktywizację seniorów oraz odciążenie rodzin w obowiązkach codziennej opieki, szczególnie w przypadku osób z niepełnosprawnością.

Zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego na poziomie gminnym odbywać się powinno przede wszystkim przez promocję zdrowego i aktywnego stylu życia. W tym celu niezbędny jest także rozwój infrastruktury rekreacyjnej i sportowej, a także efektywne wykorzystywanie istniejącego zaplecza.

Schemat 8 Kierunki rozwoju w ramach celu operacyjnego 1.2: „Wysoki poziom bezpieczeństwa społecznego i zdrowotnego mieszkańców”

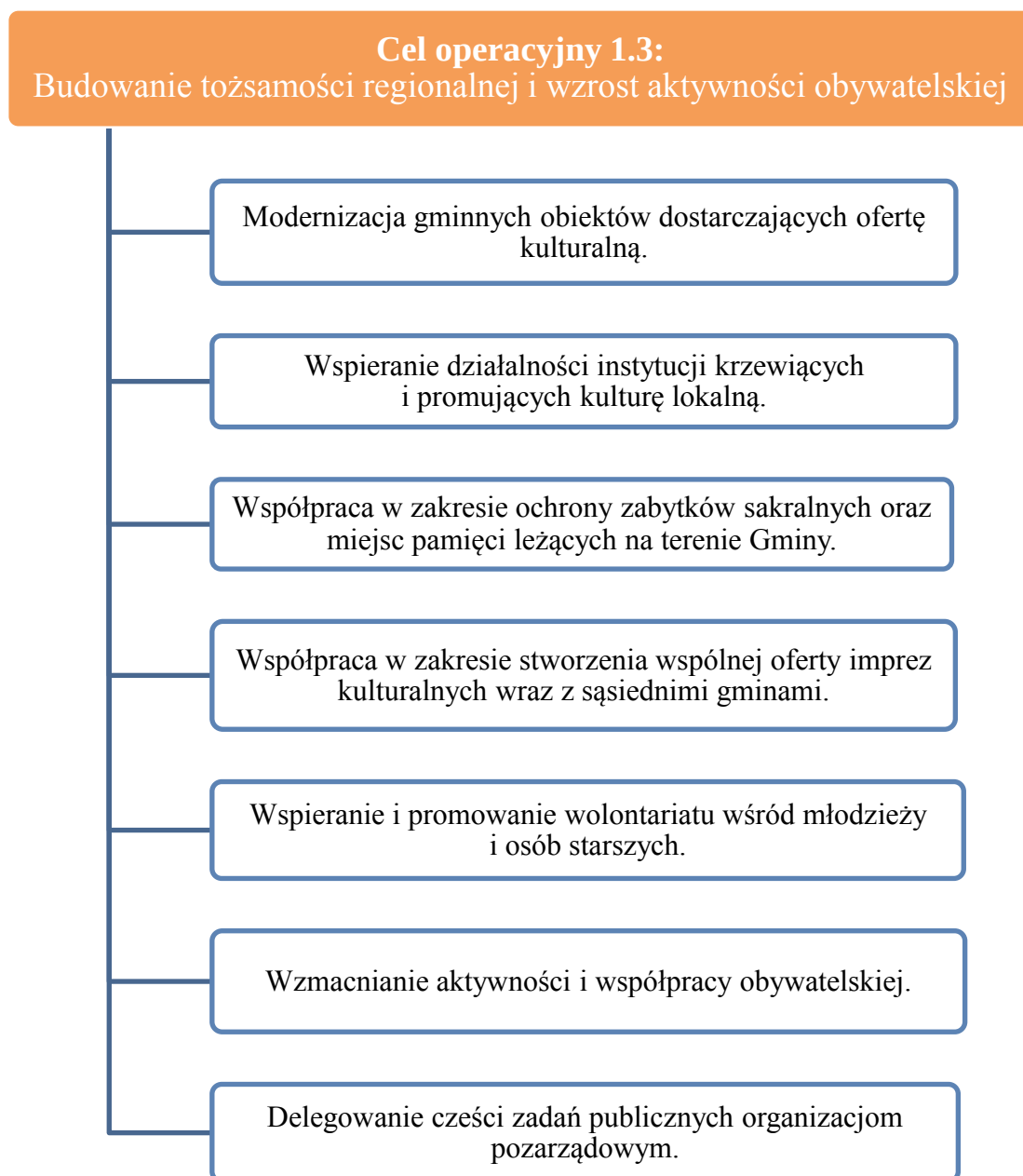
Cel operacyjny 1.3: Budowanie tożsamości regionalnej i wzrost aktywności obywatelskiej

Poczucie tożsamości regionalnej oraz kapitał społeczny determinują większy stopień zaufania publicznego, dają szansę szerokiego i stabilnego współdziałania pomiędzy różnymi grupami interesu, w celu zgodnej realizacji zadań rozwojowych. Tym samym istotne jest wpieranie przez władze publiczne działalności organizacji pozarządowych, kulturalnych i społecznych.

Aktywna promocja kultury i dziedzictwa kulturowego gminy, a także działania prowadzące do ochrony oraz zachowania obiektów i miejsc mających szczególne znaczenie historyczne lub kulturowe stanowią jeden z elementów budowania wiążącego kapitału społecznego, budującego tożsamość lokalną i wzmacniającą poczucie lokalnego patriotyzmu.

Wspieranie trzeciego sektora, promowanie idei wolontariatu wśród mieszkańców gminy, a także delegowanie części zadań publicznych organizacjom pozarządowym powinny z kolei przełożyć się na większą zdolność do współpracy i wyższy stopień zaufania, zarówno w relacjach międzyludzkich jak i w stosunku do władzy publicznej.

Schemat 9 Kierunki rozwoju w ramach celu operacyjnego 1.3: „Budowanie tożsamości regionalnej i wzrost aktywności obywatelskiej”

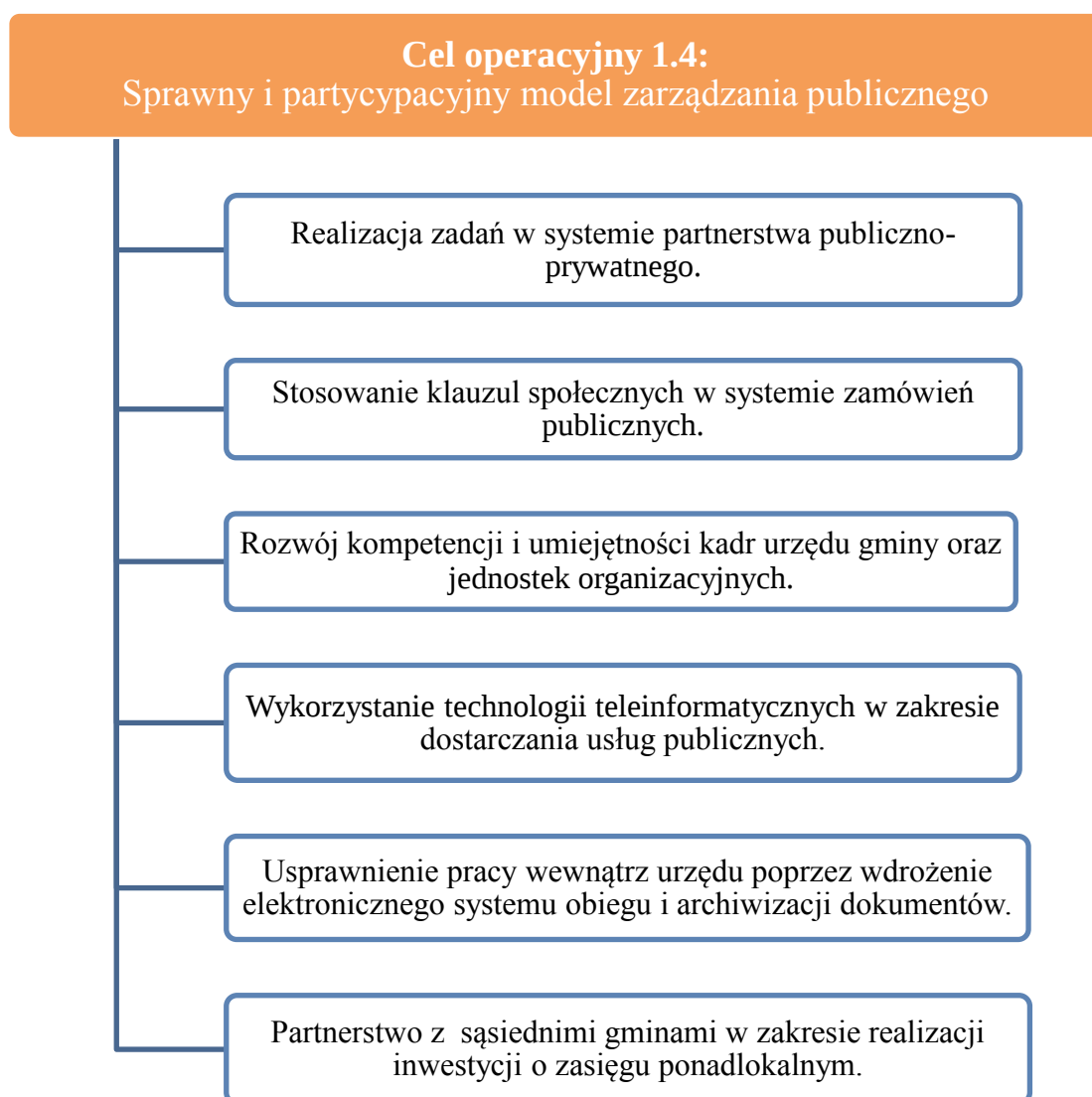

Cel operacyjny 1.4: Sprawny i partycypacyjny model zarządzania publicznego

Wypracowanie sprawnego modelu zarządzania publicznego stanowi jeden z kluczowych warunków efektywnego wdrożenia polityki rozwoju gminy. Od

kompetencji i zaangażowania władz gminy oraz pracowników urzędu gminy zależeć będzie skuteczność realizacji działań strategicznych. Sprzyjać temu powinien precyzyjny podział zadań i obowiązków, budowanie szerokich partnerstw i angażowanie w procesy rozwojowe różnych aktorów społecznych.

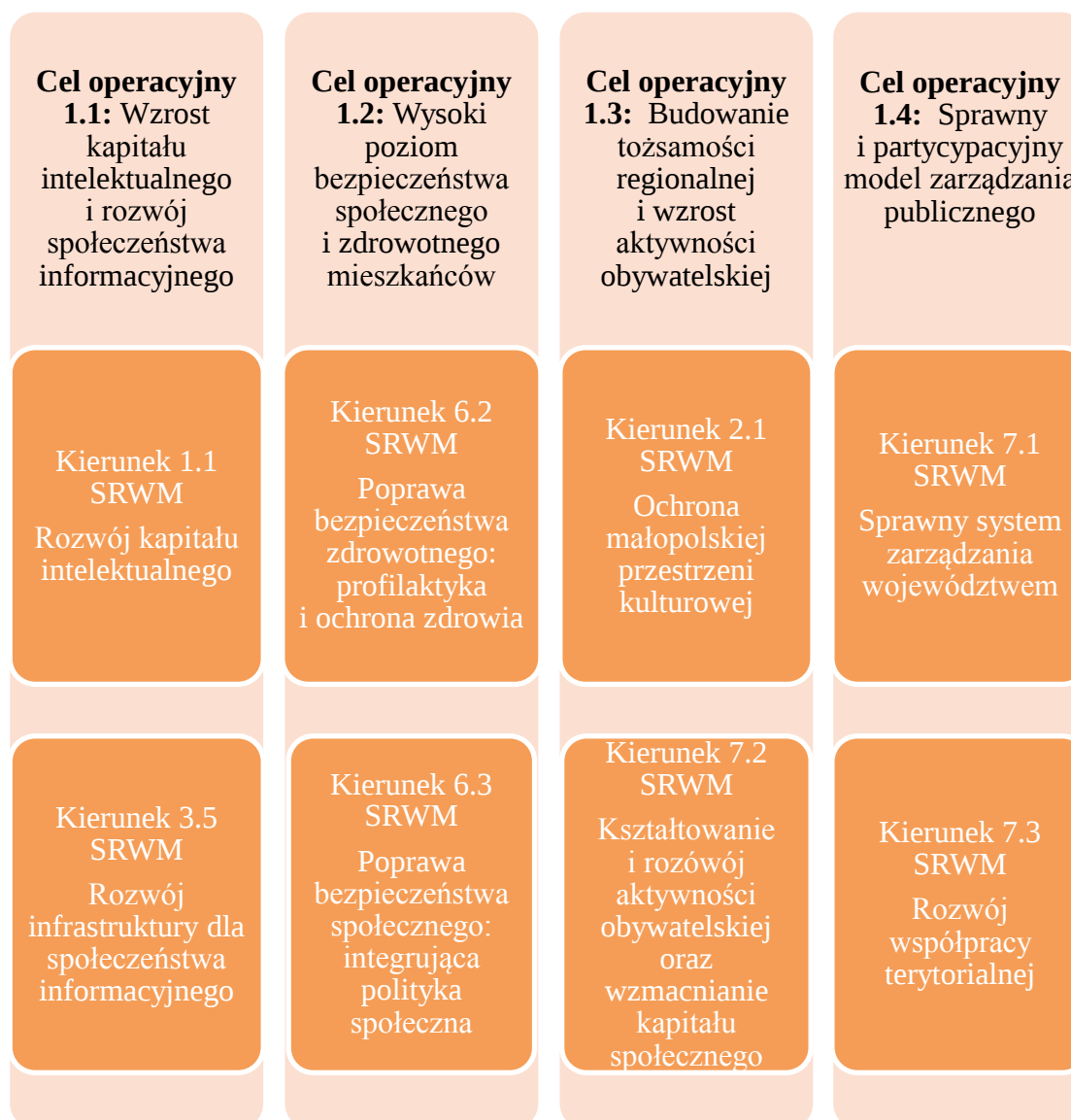
Schemat 10 Kierunki rozwoju w ramach celu operacyjnego 1.4: „Sprawny i partycypacyjny model zarządzania publicznego”

Przedstawiony na schemacie nr 6 układ celu strategicznego i celów operacyjnych odnajduje swe uzasadnienie w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego.

Poniższe zestawienie obrazuje powiązanie celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie z 8 kierunkami rozwoju zawartymi w 5 obszarach SRWM.

Schemat 11 Spójność pomiędzy obszarem I Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie a SRWM 2011-2020.

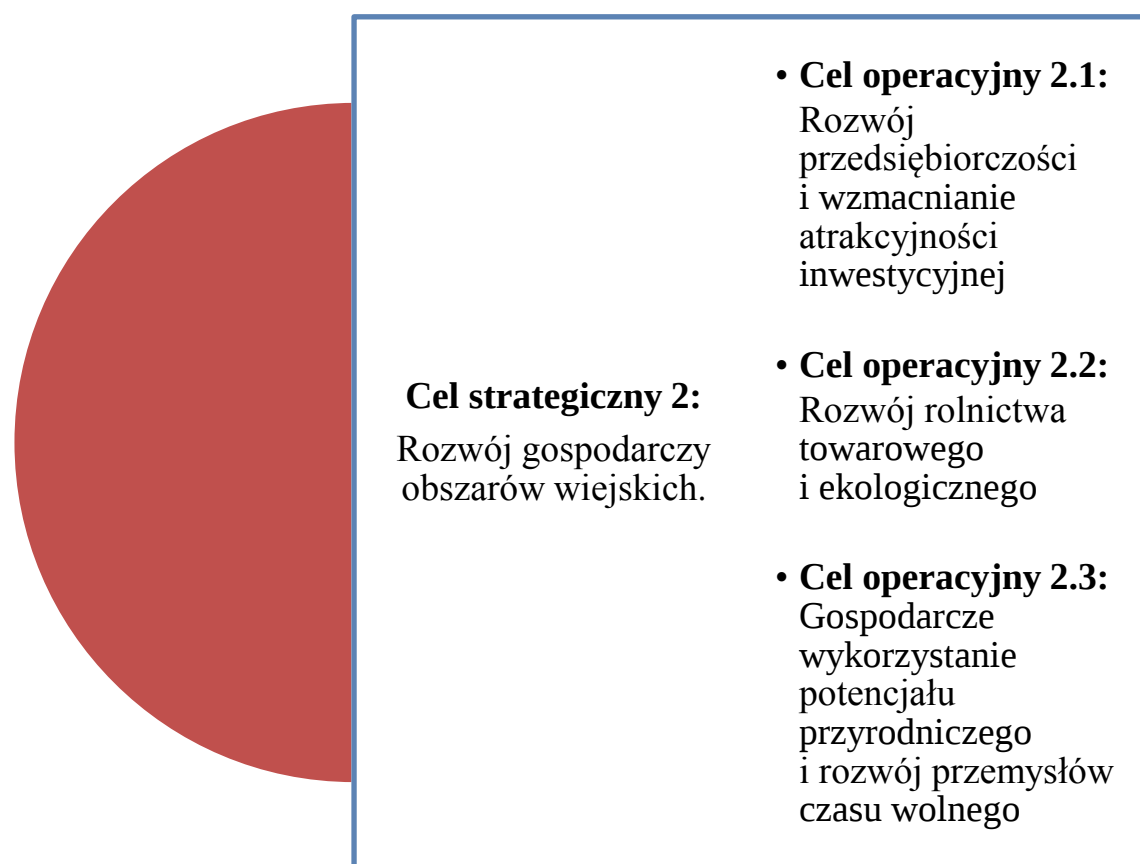
STRATEGIA ROZWOJU GMINY PODEGRODZIE NA LATA 2013-2020

Obszar strategiczny II – Gospodarka i przedsiębiorczość na obszarach wiejskich

Mimo rolniczego charakteru Podegrodzia, rozwój gospodarczy gminy warunkowany przedsiębiorczością mieszkańców determinuje zdolność do wzrostu dobrobytu

i poziomu jakości życia na jej terenie. Dodatkowo wspieranie aktywności gospodarczej powinno przyczynić się do poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy. Stymulowanie rozwoju gospodarczego gminy określone zostało na drodze osiągnięcia trzech celów operacyjnych. Przedstawiono je na schemacie nr 12.

Schemat 12 Struktura celów strategicznych i operacyjnych w ramach obszaru strategicznego „Gospodarka i przedsiębiorczość na obszarach wiejskich”.

Rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy oraz wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej powinny przyczynić się do modernizacji i unowocześnienia obecnej struktury gospodarki na terenie gminy. Rozwój rolnictwa ekologicznego, a także utowarownienie produkcji rolniczej powinny z kolei zapewnić większą opłacalność produkcji rolnej. Szczególny nacisk położyć należy także na rozwój przemysłów czasu wolnego, który można oprzeć na wykorzystaniu unikatowego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego gminy Podegrodzie.

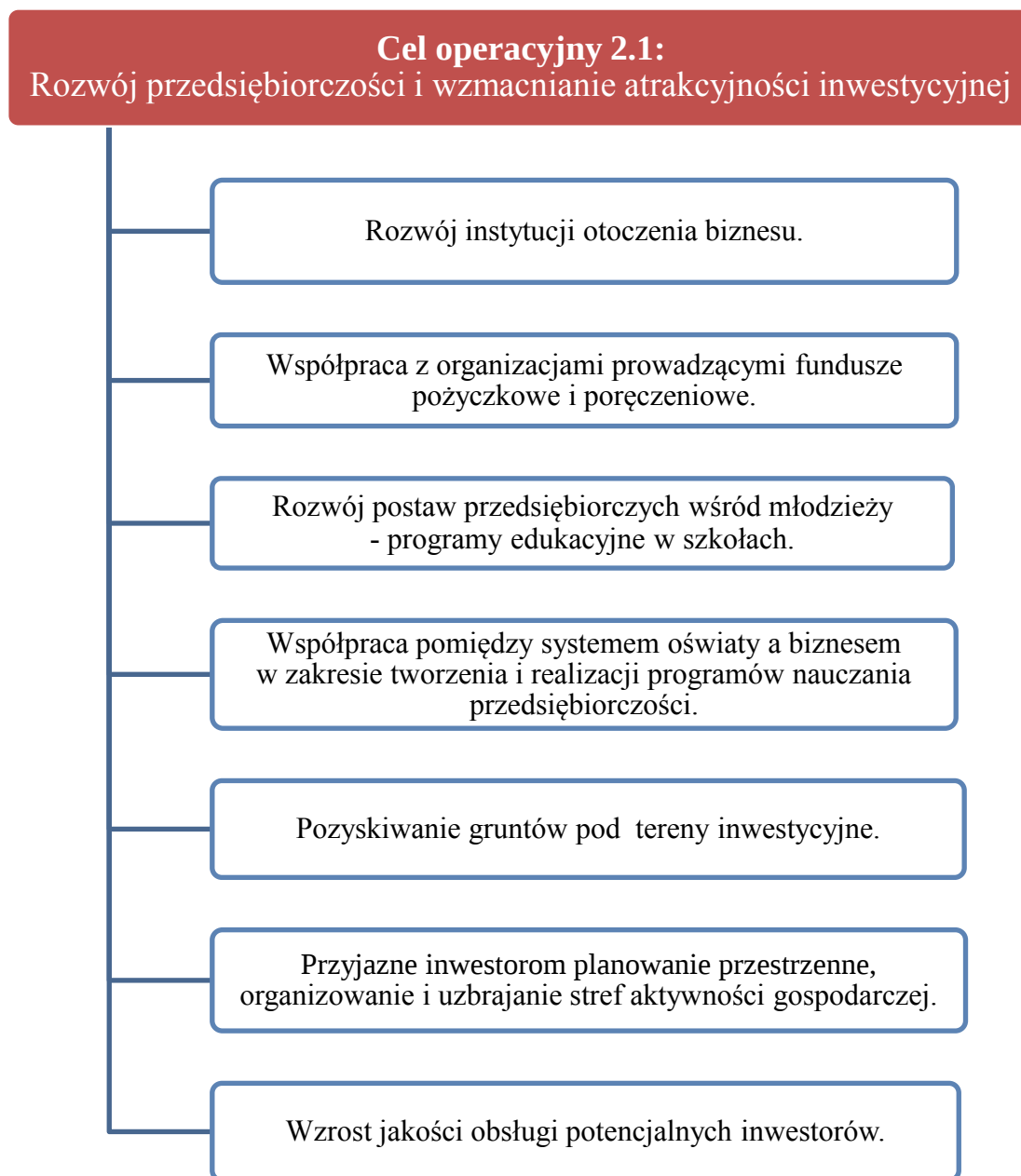
Cel operacyjny 2.1: Rozwój przedsiębiorczości i wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej

Podstawową rolą władz publicznych w kreowaniu rozwoju przedsiębiorczości jest rozwój zaplecza instytucjonalnego i technicznego, wzmacniającego atrakcyjność gospodarczą terenów gminy oraz ułatwiającego zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej przez jej mieszkańców.

Wśród kluczowych elementów pozytywnie stymulujących rozwój przedsiębiorczości wymienić należy współpracę z instytucjami otoczenia biznesu oraz organizacjami zrzeszającymi przedsiębiorców. Dzięki niej możliwe jest wystosowanie oferty szkoleniowo-doradczej, ukierunkowanej na konkretne i specyficzne problemy lokalne, a także systemowe reagowanie na potrzeby przedsiębiorców. Ważne jest także wzmacnianie zdolności obsługi inwestorów, a nawet aktywne poszukiwanie potencjalnych podmiotów zdolnych do ulokowania kapitału. Czynnikiem wzmacniającym taką politykę jest przyjazne inwestorom planowanie przestrzenne oraz tworzenie klastrów i stref aktywności gospodarczej, również we współpracy z innymi gminami.

Kolejnym elementem wsparcia przedsiębiorczości jest polityka edukacyjna. Z jednej strony polegać ona powinna na krzewieniu wśród młodych mieszkańców gminy postaw przedsiębiorczych, nauce rozumienia relacji rynkowych i podstaw poruszania się obecnym systemie instytucjonalno-prawnym. Z drugiej zapewnić należy wsparcie dla kształcenia zawodowego i ustawicznego, polegające na dostosowywaniu programów kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Schemat 13 Kierunki rozwoju w ramach celu operacyjnego 2.1: „Rozwój przedsiębiorczości i wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej”.

Cel operacyjny 2.2: Rozwój rolnictwa towarowego i ekologicznego

Jednym z głównych obszarów dotychczasowej aktywności gospodarczej Gminy Podegrodzie było rolnictwo, charakteryzujące się przede wszystkim rozdrobnieniem i niską opłacalnością produkcji. Rozwój tego obszaru opierać się powinien na działaniach zmierzających do rozwoju rolnictwa towarowego. Wspieranie współpracy

pomiędzy producentami rolnymi, aktywna promocja wytwarzania oraz pozyskiwanie funduszy zewnętrznych wzmacniających efektywność produkcji rolnej stanowić powinny jeden z filarów zmian w obszarze rolnictwa. Z drugiej strony rozwijać należy rolnictwo ekologiczne. W tym obszarze celem wsparcia powinno być wytwarzanie, dystrybucja i promocja unikatowej i markowej żywności lokalnej.

Schemat 14 Kierunki rozwoju w ramach celu operacyjnego 2.2: „Rozwój rolnictwa towarowego i ekologicznego”.

Cel operacyjny 2.3: Gospodarcze wykorzystanie potencjału przyrodniczego i rozwój przemysłów czasu wolnego

Alternatywą dla rolnictwa w gminie Podegrodzie jest rozwój przemysłów czasu wolnego. Unikalne dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe obszaru Sądecczyzny dają szansę rozwoju różnych form turystyki, skierowanej zarówno do mieszkańców

pobliskiego Nowego Sącza (turystyka jednodniowa, rekreacyjna), jak i gości pragnących zatrzymać się w regionie na dłużej (turystyka prozdrowotna, konferencyjna, specjalistyczna). Dodatkowo szansą rozwoju gospodarczego jest agroturystyka, pozwalająca na przekształcenie niewielkich gospodarstw rolnych w miejsca usług hotelarsko-gastronomicznych.

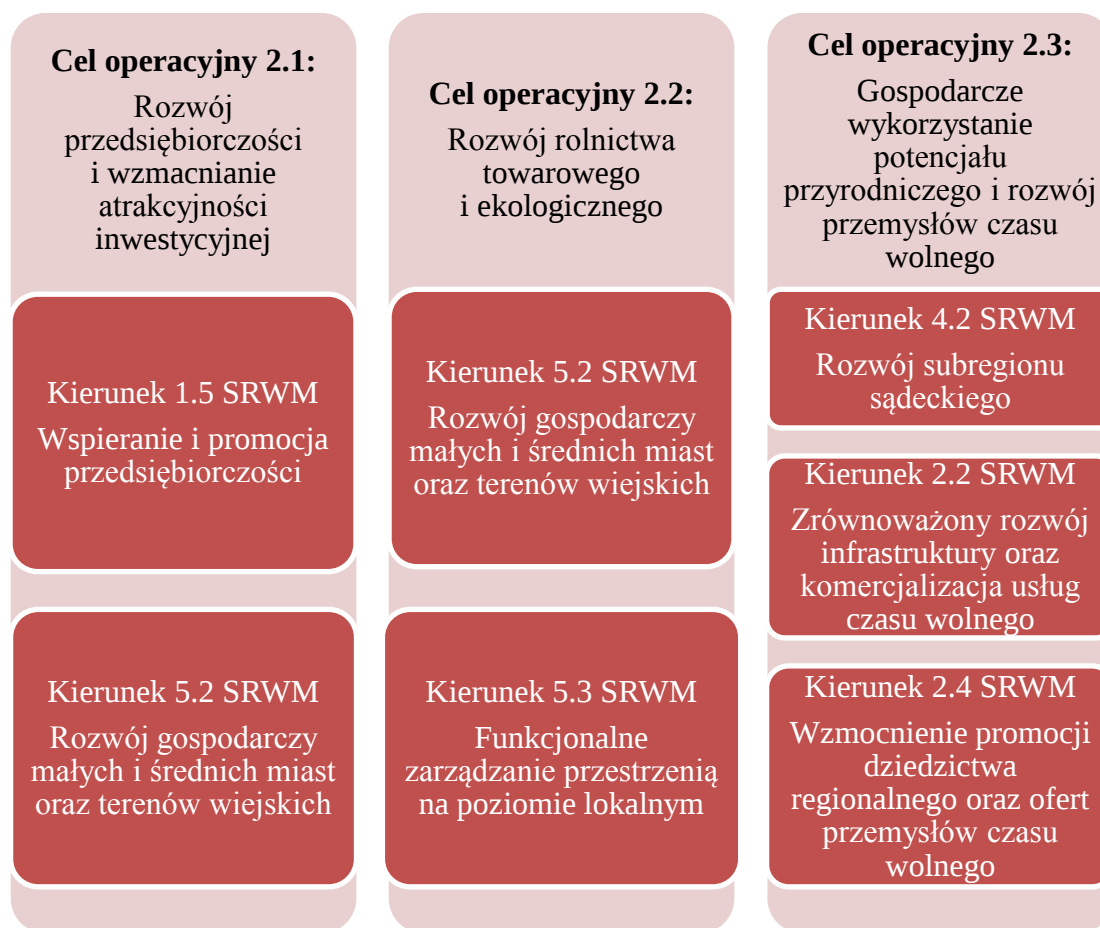
Względnie niski popyt na turystykę w regionie Sądeckizny wynika z jednej strony z braku adekwatnej bazy noclegowej, z drugiej strony jest on efektem słabej promocji walorów regionu. Ważna w tym obszarze jest współpraca międzygminna oraz z organizacjami branżowymi, mająca na celu skoordynowaną i trafną politykę promocyjną skierowaną do różnych grup potencjalnych gości.

Schemat 15 Kierunki rozwoju w ramach celu operacyjnego 2.3: „Gospodarcze wykorzystanie potencjału przyrodniczego i rozwój przemysłów czasu wolnego”.

Przedstawiony na schemacie nr 12 układ celu strategicznego 2 oraz celów operacyjnych uzasadniony jest przez 6 kierunków polityki rozwoju województwa. Poniższe zestawienie obrazuje powiązanie celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie ze Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego.

Schemat 16 Relacja pomiędzy obszarem II Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie a SRWM 2011-2020.

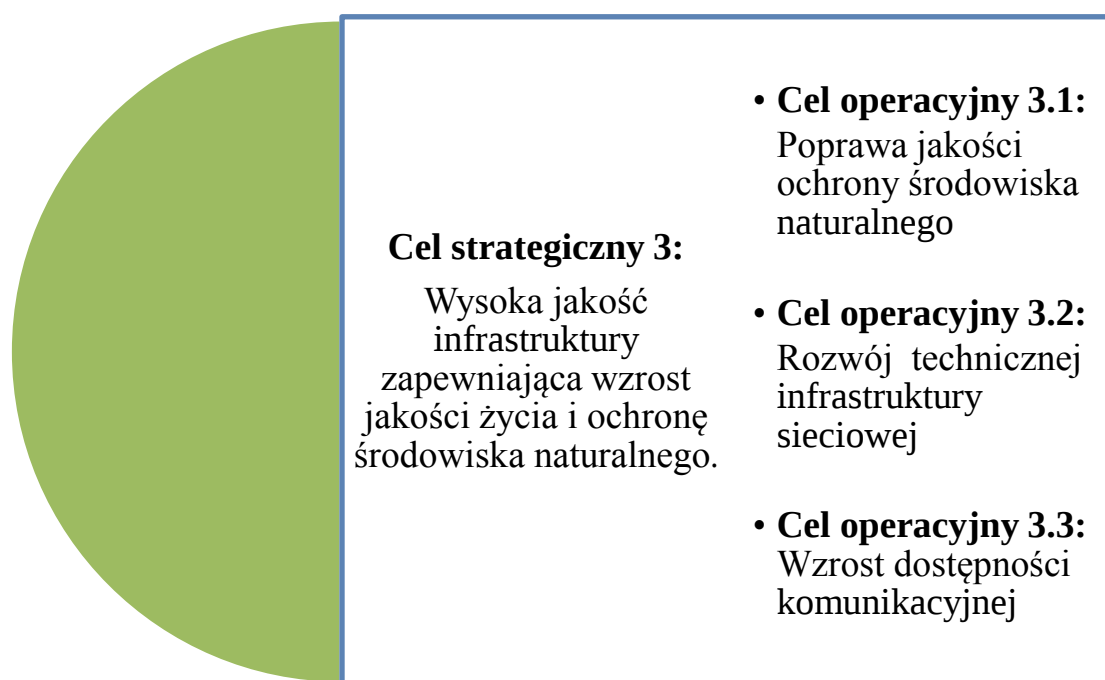

Obszar strategiczny III – Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska

Jednym z głównych wyznaczników rozwoju na danym obszarze jest dostępność do infrastruktury technicznej, a także stopień ochrony środowiska, pozwalający równoważyć rozwój społeczno-gospodarczy wyższą dbałością o stan dziedzictwa

przyrodniczego. Zapewnienie wymienionych elementów określone zostało poprzez realizację trzech celów operacyjnych przedstawionych na schemacie nr 17.

Schemat 17 Struktura celów strategicznych i operacyjnych w ramach obszaru strategicznego „Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska”.

Poprawa jakości ochrony środowiska naturalnego prowadzić powinna przede wszystkim do zachowania unikatowych walorów przyrody Podegrodzia. Jednym z elementów tej ochrony jest rozwój infrastruktury sieciowej, który oprócz poprawy komfortu życia prowadzić powinien do utrzymania stabilności ekosystemów przyrodniczych. Wzrost dostępności komunikacyjnej powinien przyczynić się do większej mobilności mieszkańców i zapewnienia większej dyfuzji czynników rozwojowych.

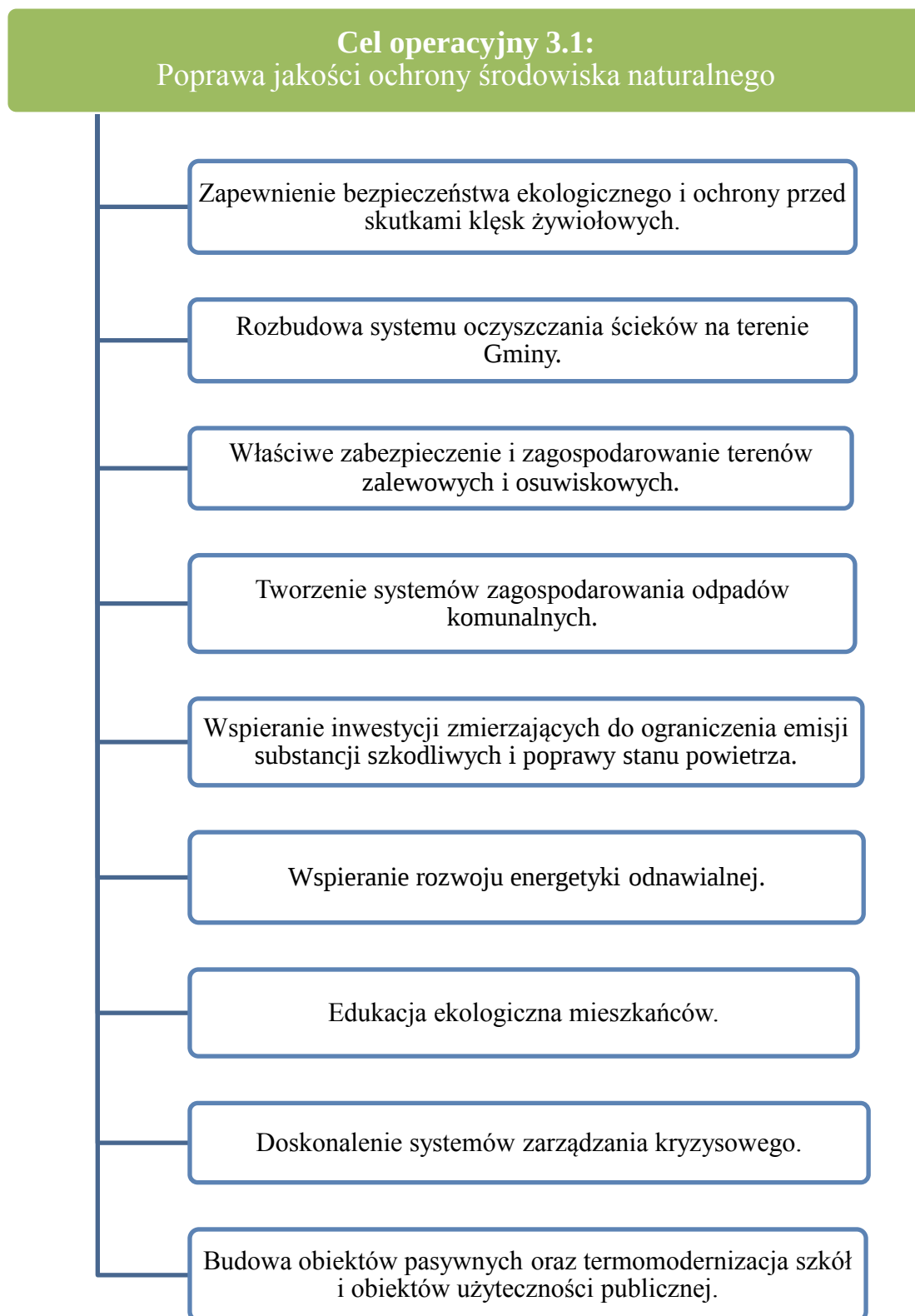
Cel operacyjny 3.1: Poprawa jakości ochrony środowiska naturalnego

Zrównoważony proces rozwoju powinien uwzględniać dbałość o zastane dziedzictwo przyrodnicze i środowisko naturalne. Użytkowanie zasobów przyrodniczych odbywać się powinno z poszanowaniem dla lokalnych ekosystemów leśnych i wodnych, w celu

utrzymania ich stabilności i różnorodności biologicznej. Ochrona przed zagrożeniami naturalnymi powinna być skorelowana z racjonalną gospodarką wodną, przemyślanym budownictwem mieszkaniowym oraz drogowym, a także działaniami prowadzącymi do najmniej inwazyjnych form działalności człowieka.

Zapewnienie wyższej jakości ochrony przyrody uwzględniać powinno z jednej strony inwestycje w infrastrukturę techniczną służącą ochronie środowiska, modernizację urządzeń melioracyjnych, rozwój i szersze wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Z drugiej strony niezbędne jest kształtowanie proekologicznych postaw wśród mieszkańców oraz działania rozwijające świadomość ekologiczną społeczności lokalnej. Dzięki temu możliwe będzie efektywne wykorzystanie wszystkich elementów ochrony środowiska, które wymagają zaangażowania mieszkańców, jak np. selektywne zbiórki odpadów, optymalizacja zużycia wody czy ograniczanie niskiej emisji. Oprócz świadomości ekologicznej możliwe jest także stosowanie różnego rodzaju bodźców ekonomicznych.

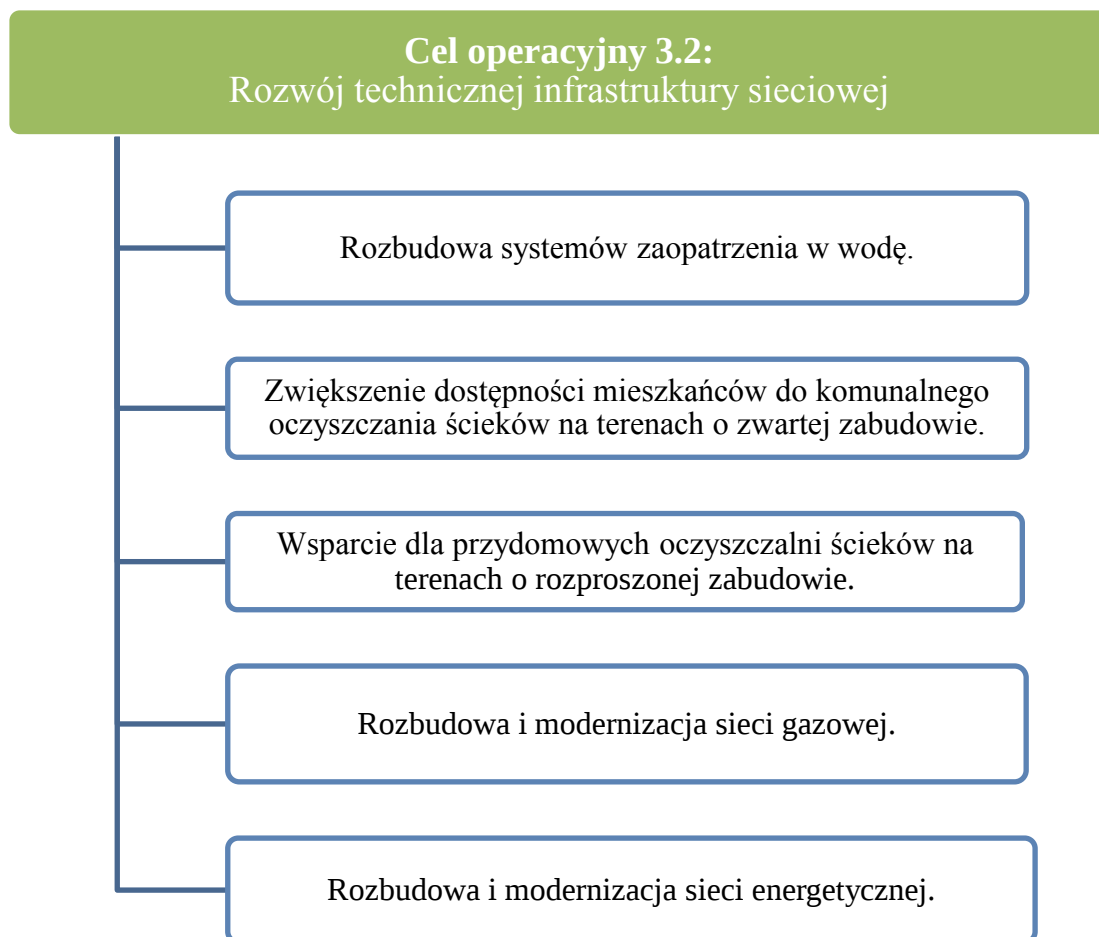
Schemat 18 Kierunki rozwoju w ramach celu operacyjnego 3.1: „Poprawa jakości ochrony środowiska naturalnego”.

Cel operacyjny 3.2: Rozwój technicznej infrastruktury sieciowej

Rozwój komunalnej infrastruktury sieciowej w wielu aspektach przyczynia się do większego stopnia ochrony środowiska naturalnego (np. rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej wpływa na racjonalizację zużycia wody oraz ogranicza emisję ścieków nieoczyszczonych). Ważne jest zatem zwiększanie dostępności do sieciowej infrastruktury, przy zachowaniu racjonalności kosztowej oferowanych rozwiązań. Odnośnie infrastruktury kanalizacyjnej na obszarach o rozproszonej zabudowie bardziej opłacalne okazać się może wsparcie dla przydomowych oczyszczalni ścieków. Natomiast w przypadku dystrybutorów energii elektrycznej i paliw gazowych władze gminy powinny współpracować z przedsiębiorstwami dostarczającymi wyżej wymienione paliwa i energię w zakresie planowania kluczowych inwestycji, uwzględniając promocję i racjonalizację zużycia energii na terenie gminy.

Schemat 19 Kierunki rozwoju w ramach celu operacyjnego 3.2: „Rozwój technicznej infrastruktury sieciowej”.

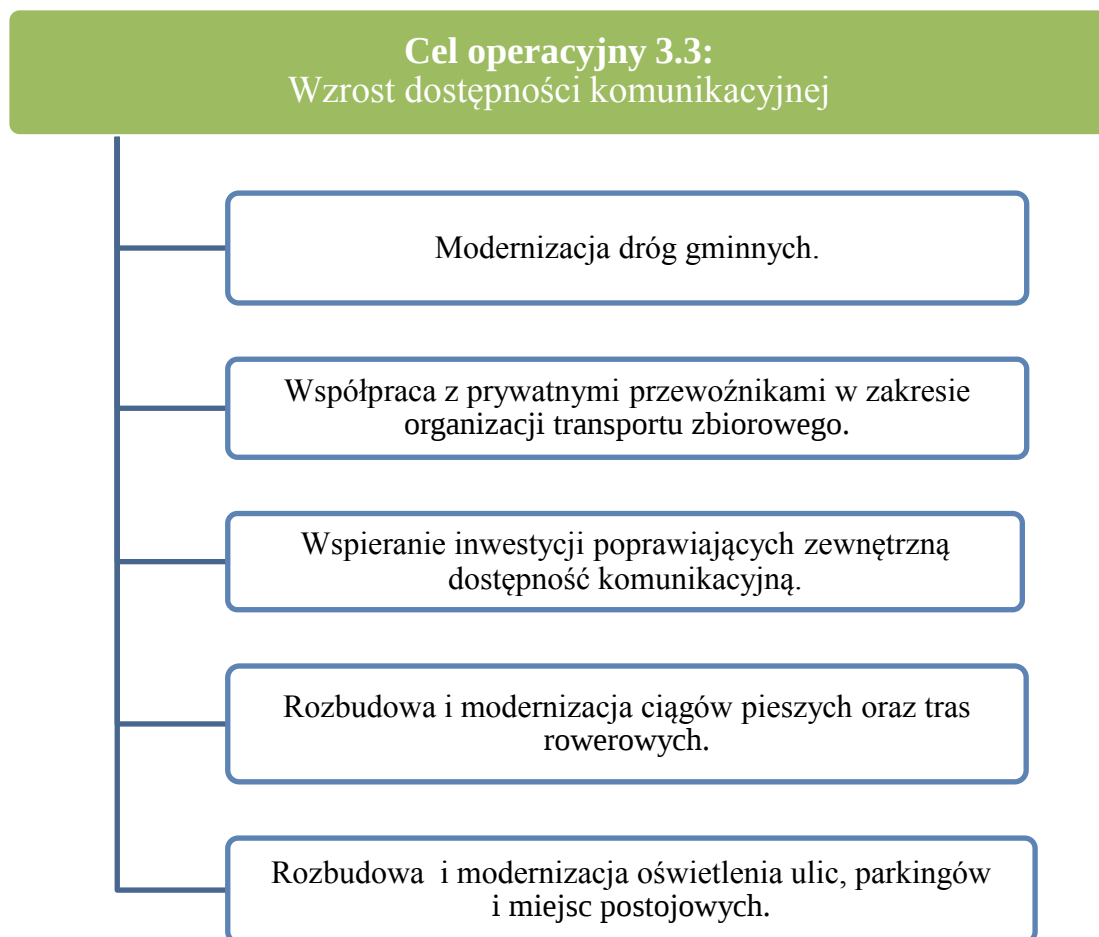
Cel operacyjny 3.3: Wzrost dostępności komunikacyjnej

Niska dostępność komunikacyjna określana jest jako bariera rozwojowa całego regionu Sądecki. Choć Gmina Podegrodzie na tle pozostałych jednostek powiatu nowosądeckiego plasuje się względnie korzystnie (głównie ze względu na bliskość Nowego Sącza), możliwości publicznego transportu z innymi większymi ośrodkami województwa są dość ograniczone. Mając na uwadze plany władz wyższych szczebli odnośnie udrożnienia drogowych i kolejowych ciągów komunikacyjnych pomiędzy regionalnym węzłem transportowym jakim jest Nowy Sącz a innymi ośrodkami (Kraków, Tarnów), zapewnienie wysokiej dostępności komunikacyjnej do stolicy subregionu powinno być podstawowym priorytetem rozwoju w omawianym obszarze.

Choć znacznym usprawnieniem dla wewnętrznej komunikacji była budowa tzw. obwodnicy Podegrodzia, wciąż występują wąskie gardła znacznie ograniczające mobilność mieszkańców w godzinach szczytu (np. most na Dunajcu w Nowym Sączu). Zadaniem władz powinno być zatem budowanie szerokich partnerstw z innymi gminami, w celu realizacji kluczowych inwestycji o charakterze i oddziaływaniu ponadlokalnym.

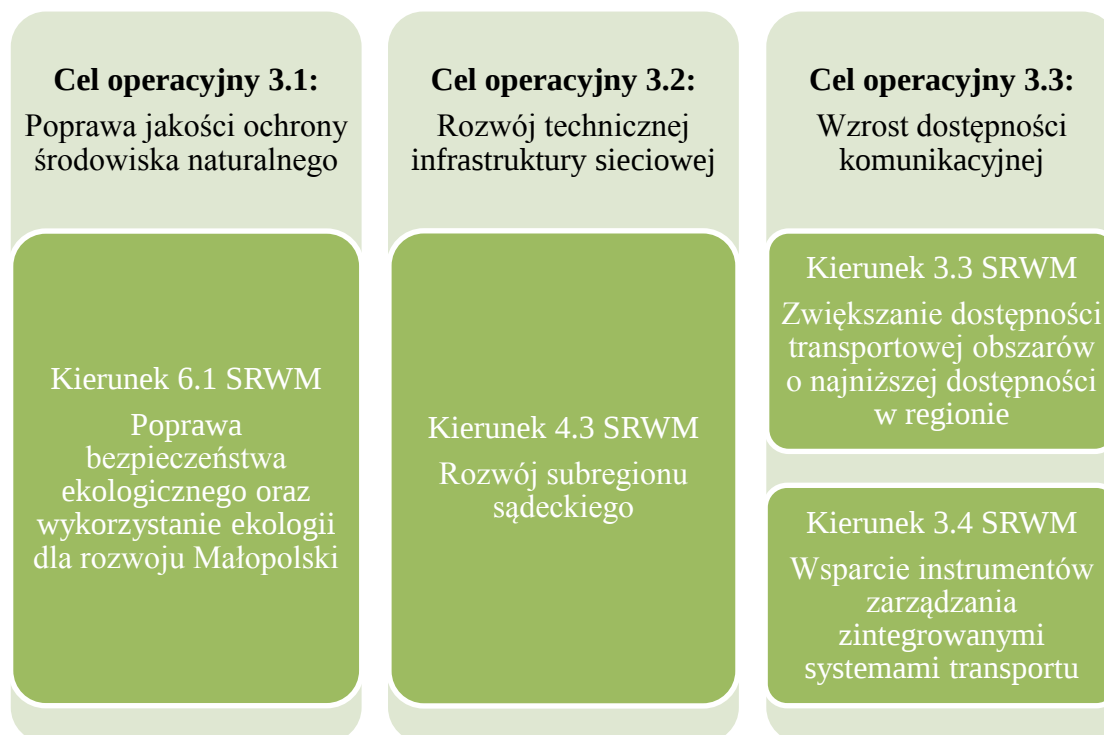
Dodatkowo zadaniem gminy powinna być bieżąca modernizacja dróg lokalnych i zwiększanie dostępności wewnętrznej w gminie, dokonywane m.in. poprzez budowę, rozbudowę i modernizację chodników, oświetlenia ulic, parkingów i miejsc postojowych, tras rowerowych. Inwestycje powinny przyczynić się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców i turystów odwiedzających gminę.

Schemat 20 Kierunki rozwoju w ramach celu operacyjnego 3.3: „Wzrost dostępności komunikacyjnej”.

Przedstawiony na schemacie nr 17 układ celu strategicznego 3 oraz celów operacyjnych uzasadniony jest przez 4 kierunki polityki rozwoju województwa, znajdujące się w ramach trzech obszarów strategicznych Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego. Spójność pomiędzy trzecim obszarem Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie a SRWM przedstawiona została na poniższym schemacie.

Schemat 21 Relacja pomiędzy obszarem III Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie a SRWM 2011-2020.

Mierniki realizacji Strategii

Dla zapewnienia kontroli nad stopniem realizacji poszczególnych celów niniejszej Strategii Rozwoju stworzono listę mierników i wskaźników. Każdemu z celów operacyjnych przyporządkowano zestaw rekomendowanych mierników – z podaniem źródła ich uzyskania. Mierniki te są użyteczne przede wszystkim w czasie dokonywania monitoringu realizacji oraz aktualizacji Strategii. Lista mierników stanowi jedynie propozycję, która podczas prowadzenia procesów monitorowania i przeglądu strategicznego może być modyfikowana i uzupełniana.

Tabela 3 Wskaźniki monitorowania celu strategicznego 1: „Wysoki poziom kapitału ludzkiego oraz kapitału społecznego, wzmacniający szanse rozwojowe Gminy”.

Cel strategiczny 1: Wysoki poziom kapitału ludzkiego oraz kapitału społecznego, wzmacniający szanse rozwojowe Gminy		
Cel operacyjny:	Wskaźniki monitorowania celu:	Źródło:
Cel operacyjny 1.1: Wzrost kapitału intelektualnego i rozwój społeczeństwa informacyjnego	Przeciętne wyniki sprawdzianu po VI klasie w szkołach podstawowych	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie
	Przeciętne wyniki testu gimnazjalnego (część matematyczno-przyrodnicza)	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie
	Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	GUS
	Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach podstawowych	GUS
Cel operacyjny 1.2: Wysoki poziom bezpieczeństwa społecznego i	Liczba porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	GUS

zdrowotnego mieszkańców	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej	OPS
	Liczba korzystających z obiektów sportowo- rekreacyjnych na terenie gminy	dane wewnętrzne
Cel operacyjny 1.3: Budowanie tożsamości regionalnej i wzrost aktywności obywatelskiej	Frekwencja w wyborach samorządowych	PKW
	Liczba projektów z zakresu edukacji obywatelskiej w szkołach	dane wewnętrzne
	Wysokość wpływów do budżetu gminy z podatku PIT	GUS
Cel operacyjny 1.4: Sprawny i partycypacyjny model zarządzania publicznego	Liczba decyzji organów gminy uchylonych przez województwo	dane wewnętrzne
	Liczba usług w gminie świadczonej za pomocą sieci Internet	dane wewnętrzne
	Przeciętny czas oczekiwania na wydanie decyzji w Urzędzie Gminy	dane wewnętrzne
	Poziom zadłużenia gminy	RIO, dane wewnętrzne

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4 Wskaźniki monitorowania celu strategicznego 2: „Rozwój gospodarczy obszarów wiejskich”.

Cel strategiczny 2: Rozwój gospodarczy obszarów wiejskich		
Cel operacyjny:	Wskaźniki monitorowania celu:	Źródło:
Cel operacyjny 2.1: Rozwój przedsiębiorczości i wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej	Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1 tys. mieszkańców	GUS
	Liczba podmiotów nowozarejestrowanych w rejestrze REGON na	GUS

	1 tys. mieszkańców	
	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	GUS
	Wysokość wpływów do budżetu gminy z podatku CIT	GUS
Cel operacyjny 2.2: Rozwój rolnictwa towarowego i ekologicznego	Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego prowadzącego działalność rolniczą	GUS
	Liczba gospodarstw rolnych zrzeszonych w grupach producenckich	dane wewnętrzne
	Liczba gospodarstw rolnych produkujących żywność ekologiczną	dane wewnętrzne
Cel operacyjny 2.3: Gospodarcze wykorzystanie potencjału przyrodniczego i rozwój przemysłów czasu wolnego	Liczba korzystających z noclegów w turystycznych obiektach zakwaterowania zbiorowego	GUS
	Liczba obiektów gospodarstw agroturystycznych na terenie gminy	dane wewnętrzne

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 5 Wskaźniki monitorowania celu strategicznego 3: „Wysoka jakość infrastruktury zapewniająca wzrost jakości życia i ochronę środowiska naturalnego”.

Cel strategiczny 3: Wysoka jakość infrastruktury zapewniająca wzrost jakości życia i ochronę środowiska naturalnego

Cel operacyjny:	Wskaźniki monitorowania celu:	Źródło:
Cel operacyjny 3.1: Poprawa jakości ochrony środowiska naturalnego	Odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków	GUS

	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska	GUS
	Odpady komunalne zebrane selektywnie w odpadach komunalnych ogółem	GUS
	Udział odnawialnych źródeł w produkcji energii na terenie gminy	dane wewnętrzne
Cel operacyjny 3.2: Rozwój technicznej infrastruktury sieciowej	Odsetek korzystających z instalacji wodociągowej	GUS
	Odsetek korzystających z instalacji kanalizacyjnej	GUS
	Odsetek korzystających z instalacji gazowej	GUS
Cel operacyjny 3.3: Wzrost dostępności komunikacyjnej	Przeciętny czas dojazdu do Nowego Sącza	dane wewnętrzne
	Długość dróg nowopowstałych i zmodernizowanych	dane wewnętrzne
	Całkowita długość chodników i ścieżek rowerowych w gminie	dane wewnętrzne

Źródło: opracowanie własne.

System monitoringu i ewaluacji Strategii

Procedury wdrażania, monitorowania i aktualizacji zawierają listę działań, których podjęcie ma na celu ułatwienie realizacji Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie oraz umożliwienie stałego monitorowania i dostosowywania zapisów Strategii do zmieniających się warunków otoczenia społeczno-gospodarczego. Proces wdrażania Strategii jest rozpatrywany na trzech głównych poziomach:

- organizacyjnym,
- merytorycznym,
- społecznym.

Poziom organizacyjny

Strategia proponuje przede wszystkim zadania, które stanowią wyzwania dla **całej społeczności lokalnej** i wszystkich instytucji działających na polu aktywizacji mieszkańców gminy, które mogą być partnerami administracji samorządowej w procesie wdrażania. Tak realizowana zasada partnerstwa jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej.

Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu podmiotów, wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji celów wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze będzie zależała od komórki zarządzającej jej wdrażaniem – **Zespół Koordynacyjny ds. Wdrażania Strategii** – powołanej Zarządzeniem Wójta. W dalszej części niniejszego opracowania określone zostaną zasady (ramy) współpracy międzysektorowej, niezbędnej w tego typu działaniach.

Koordinacja procesu wdrażania i aktualizacji Strategii będzie odbywać się poprzez wykorzystanie samorządowego modelu zarządzania strategią.

Model samorządowy przekazuje proces zarządzania Strategią w ręce przedstawicieli władz jednostek samorządowych, a więc w tym wypadku ręce Wójta Gminy Podegrodzie oraz Rady Gminy. Decyzje, podejmowane w porozumieniu tych organów, oparte na kompleksowym podejściu do uwarunkowań społeczno-gospodarczych, będą w bardzo istotny sposób wpływały na rozwój lokalny gminy. Celem wystąpienia efektu synergii w odniesieniu do działań władz samorządowych w zakresie stymulowania rozwoju gminy zostanie utworzony ośrodek koordynacji podejmowanych decyzji (**Zespół Koordynacyjny ds. Wdrażania Strategii**). W tym modelu niezmiernie ważna jest współpraca Zespołu z odpowiednimi komórkami organizacyjnymi w Urzędzie Gminy. Podstawowymi zadaniami Zespołu w zakresie wdrażania strategii i rozwoju lokalnego powinny być:

- koordynacja współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorstwami,
- harmonizacja realizacji działań zapisanych w Strategii i innych dokumentach branżowych (plany zagospodarowania przestrzennego, strategie branżowe, Wieloletni Plan Inwestycyjny, Program Ochrony Środowiska, Plan Gospodarki Odpadami, itd.),
- przygotowanie okresowych raportów o stanie społeczno-gospodarczym gminy,
- pozyskiwanie partnerów do realizacji zadań zapisanych w Strategii.

Wszyscy partnerzy realizujący zadania w Strategii Rozwoju będą poproszeni o aktywną współpracę z Zespołem. W tym celu **u każdej jednostki koordynującej zadania w strategii powinna zostać wyznaczona osoba do kontaktu z Zespołem**, szczególnie w kontekście aktualizacji i monitorowania strategii. Utworzenie takiej struktury poziomej na terenie gminy z pewnością przyczyni się do koordynacji zadań w zakresie wspierania rozwoju lokalnego, efektywniejszego generowania pomysłów

na wspólne projekty oraz realnego zarządzania Strategią Rozwoju Gminy Podegrodzie.

Poziom merytoryczny

Poziom merytoryczny obejmuje wdrażanie i monitorowanie realizacji celów zapisanych w Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie, przegląd zapisów Strategii i ich aktualizację. W konsekwencji systematycznych działań wdrożeniowych i monitorujących osiągnięte zostaną cele operacyjne (średniookresowe) i strategiczne (długookresowe). Strategia Rozwoju Gminy Podegrodzie określona została na **lata 2013-2020**. Okres ten odzwierciedla kolejny okres budżetowy Unii Europejskiej oraz działania aktualizacyjne dokumentów regionalnych i krajowych (patrz rozdział „Przesłanki aktualizacji Strategii Rozwoju”).

Strategia jest nadrzędnym dokumentem prowadzącym do osiągania celów średnio- i długookresowych w rozwoju społeczno-gospodarczym gminy. Na poziomie merytorycznym ważną rolę przypisuje się **Radzie Gminy**, reprezentującej różnorodne środowiska lokalne. Tym samym Rada będzie wsparciem merytorycznym dla **Zespołu Koordynacyjnego ds. Wdrażania Strategii**. Monitoring i aktualizacja będzie dokonywana w przedstawiony poniżej sposób:

1. Zadania związane z monitoringiem i aktualizacją Strategii powierza się Wójtowi Gminy.
2. Odpowiedzialność za zwoływanie, na wniosek Wójta Sesji Rady Gminy zawierających w porządku obrad sprawy z zakresu aktualizacji i monitoringu Strategii powierza się Przewodniczącemu Rady Gminy.
3. Odpowiedzialność za obsługę techniczną i organizacyjną prac aktualizacyjnych i monitorujących Rady Gminy powierza się Zespołowi Koordynacyjnemu ds. Wdrażania Strategii.
4. Wójt może zaprosić do prac Rady Gminy w zakresie aktualizacji i monitorowania Strategii przedstawicieli innych instytucji.

5. Na Sesji, o której mowa w pkt 2 Rada Gminy dokonuje monitoringu i aktualizacji Strategii.
6. Przewodniczący Rady Gminy, na wniosek Wójta, zwołuje Sesję zawierającą w porządku obrad punkt dotyczący aktualizacji i monitoringu Strategii. Wskazana sesja jest zwoływana zazwyczaj w październiku lub listopadzie danego roku realizacji Strategii, jednak o ostatecznej częstotliwości i terminach wskazanej Sesji decyduje Wnioskujący, kierując się m. in. postanowieniami Statutu Gminy Podegrodzie i stanowiskiem Zespołu Koordynacyjnego dotyczącym stopnia zaawansowania wdrożenia postanowień Strategii.
7. Przewodniczący Rady Gminy, na wniosek Wójta może zwołać dodatkowe Sesje monitorujące.
8. Rada Gminy na Sesji dotyczącej aktualizacji i monitoringu Strategii dokonuje:
 - oceny realizacji celów Strategii na podstawie materiałów (sprawozdań z realizacji postanowień Strategii) przygotowanych przez Zespół Koordynacyjny ds. Wdrażania Strategii (stan osiągnięcia wskaźników przyjętych dla poszczególnych celów operacyjnych Strategii),
 - identyfikacji problemów, które ograniczyły bądź uniemożliwiły realizację wyznaczonych celów,
 - opracowania propozycji niezbędnych zmian w zakresie realizowanych celów,
9. Propozycje niezbędnych zmian w zakresie realizowanych celów Rada Gminy przedstawia Wójtowi, który podejmuje decyzję o ich ewentualnym uwzględnieniu w Strategii.
10. Prace Rady Gminy na Sesjach dotyczących aktualizacji i monitoringu są protokołowane na zasadach wskazanych w Statucie Gminy Podegrodzie.

Poziom społeczny

Poziom społeczny dotyczy upowszechniania zapisów Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie wśród społeczności lokalnej oraz pozyskiwania partnerów (lokalnych i zewnętrznych) dla realizacji zadań Strategii. Głównym adresatem zapisów Strategii są mieszkańcy gminy, a w szczególności:

1. Radni Gminy, pracownicy Urzędu Gminy i gminnych jednostek organizacyjnych,

2. Posłowie i senatorowie reprezentujący w Parlamencie subregion sądecki, radni Sejmiku Wojewódzkiego związani z subregionem oraz Radni Powiatowi.
3. Przedsiębiorcy, przedstawiciele sektora gospodarczego, instytucje otoczenia biznesu, instytucje szkoleniowe z regionu,
4. Sektor finansowy – banki, instytucje pożyczkowe i kredytowe,
5. Wyższe uczelnie z terenu subregionu,
6. Organizacje pozarządowe z terenu gminy, Powiatowy Urząd Pracy, placówki edukacyjne.

Upowszechnienie zapisów Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie wśród społeczności lokalnej ma na celu:

1. Poinformowanie o zakończeniu prac nad Strategią Rozwoju Gminy Podegrodzie,
2. Objasnienie dalszych etapów procesu planowania rozwoju społeczno-gospodarczego w gminie – realizacja zapisów strategii, zaproszenie partnerów do współpracy,
3. Prezentację lokalnego potencjału społeczno-gospodarczego gminy, priorytetów i kierunków jego rozwoju w najbliższych latach (obszary priorytetowe i cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki interwencji),
4. Objasnienie roli funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w finansowaniu rozwoju lokalnego i sposobu ich pozyskiwania poprzez przygotowanie projektów wynikających ze strategii – z kierunków interwencji,
5. Zachęcenie do wzięcia udziału w realizacji zapisów Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie.

W celu upowszechnienia treści Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie należy przeprowadzić proponowane działania:

1. Opracowanie krótkiego materiału przybliżającego mieszkańcom Strategię Rozwoju Gminy Podegrodzie;

2. Umieszczenie do pobrania w wersji elektronicznej na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) materiału przybliżającego zainteresowanym Strategię Rozwoju Gminy Podegrodzie;
3. Udzielanie przez władze samorządowe gminy wywiadów dla prasy lokalnej i regionalnej oraz lokalnych rozgłośni radiowych na temat zakończenia prac nad Strategią Rozwoju Gminy Podegrodzie oraz sposobów realizacji jej zapisów;
4. Przekazanie bibliotekom publicznym oraz szkołom z terenu gminy wydrukowanego egzemplarza tekstu Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie wraz z nagraniem płytą CD, zawierającą materiał informacyjny przybliżający Strategię Rozwoju oraz pełny tekst Strategii.

Ważnym adresatem Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie jest również otoczenie gminy, szczególnie:

1. Sąsiednie gminy,
2. Powiat nowosądecki
3. Zarząd Województwa Małopolskiego,
4. Wojewoda Małopolski,
5. Organizacje samorządu gospodarczego o ponadlokalnym zasięgu,
6. Organizacje rządowe, samorządowe i pozarządowe o ponadlokalnym zasięgu (regionalnym i krajowym);
7. Potencjalni inwestorzy zainteresowani inwestycjami w gminie,
8. Zagraniczni partnerzy samorządowi gminy.

Ramy współpracy międzysektorowej i międzygminnej

Partnerów biorących udział w realizacji Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie można podzielić na trzy główne grupy (zgodnie z zasadą „trójkąta współpracy”):

- instytucje publiczne (władze samorządowe, instytucje użyteczności publicznej, agendy rządowe, przedsiębiorstwa komunalne),
- prywatni przedsiębiorcy i organizacje otoczenia biznesu (firmy, spółdzielnie, instytucje finansowe, izby gospodarcze, cechy rzemiosł, fundacje, stowarzyszenia gospodarcze),
- organizacje pozarządowe (towarzystwa i stowarzyszenia, fundacje, związki zawodowe, grupy nieformalne).

Praca zespołowa, partnerska na rzecz gminy wymaga od osób i organizacji pełnego zaangażowania i wiąże się z podejmowaniem ryzyka. Być „partnerem” oznacza w pełni odpowiadać za działania własne i tych, z którymi wspólnie podejmujemy decyzje.

Niezależnie od tego, czym zajmuje się partnerstwo lokalne, można określić zestaw zasad czy ram postępowania, którymi powinno się ono kierować, jeśli jego działania mają być skuteczne:

- **realizm** - cele i terminy ich realizacji ustalane przez partnerów muszą być możliwe do osiągnięcia;
- **pragmatyzm** - zdając sobie sprawę z wagi dalekosiężnych planów, partnerstwo powinno poszukiwać wymiernych i szybko osiągalnych rozwiązań, jasno zdefiniowanych problemów;
- **stosowność** - metody pracy i zasoby muszą być dostosowane do wymogów konkretnych działań, partnerstwo musi umożliwiać osiągnięcie postępu w rozwoju lokalnym, przewyższanie kryzysów i osiągnięcie akceptowalnych rozwiązań;
- **podzielanie wspólnej wizji** przyszłości gminy, która rozwija się i wzbogaca wraz z realizacją projektów na rzecz rozwoju;
- **otwartość i elastyczność** pozwalające uczestniczyć jak największej liczbie osób w partnerstwie i gwarantujące jego zróżnicowany skład, to warunek jego pomysłowości i innowacyjności;

- **wysłuchiwanie, szacunek i zaufanie**, dzięki którym można przełamać potencjalne konflikty, uwzględnić różne punkty widzenia i osiągnąć prawdziwe porozumienie w miejsce pozornego konsensusu;
- **wzajemne zrozumienie** umożliwiające poznanie umiejętności i możliwości różnych partnerów i szybkie osiągnięcie najlepszej formy współdziałania i podziału obowiązków w konkretnych sytuacjach;
- **zrozumienie i dostosowanie się** do potrzeb różnych grup społecznych w celu zmobilizowania i uczynienia odpowiedzialnymi wszystkich mieszkańców gminy;
- **przejrzystość działań i troska o informowanie**, tak by wszyscy mogli uczestniczyć w działaniu i przez to zmieniać swoją mentalność;
- **dyskusja** nad rolą, funkcją i działaniami każdego z partnerów w celu wzmocnienia jego poparcia i zaangażowania;
- **determinacja**, na ogół ze strony kilku kluczowych osób, gwarantująca spójność strategii jako całości i uniemożliwiająca rozpraszanie działań.

Potencjalne źródła finansowania – nowa perspektywa

Perspektywy finansowa 2014-2020 to okres nowych wyzwań dla jednostek samorządu terytorialnego a poniesienie nakładów finansowych, to jeden z ważniejszych warunków osiągnięcia założonych celów Strategii Rozwoju.

Opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Podegrodzie pokrywa się z fazą wstępną przygotowań do nowego okresu programowania Unii Europejskiej, przez co precyzyjne określenie katalogu wskazującego na źródła finansowania działań zawartych w dokumencie Strategii nie jest możliwe. Mimo że, trwające w Radzie UE negocjacje pakietu legislacyjnego dla polityki spójności są już bardzo zaawansowane, to jednak założenia do Umowy Partnerstwa zostały przyjęte dopiero w styczniu br. Stanowią one podstawę do przygotowania projektu Umowy. Umowa ta będzie rodzajem kontraktu Polski z Komisją Europejską i jest kluczowa do dalszych prac, ze względu na: wskazanie sposobu osiągnięcia przez Polskę celów rozwojowych przy pomocy funduszy Unii Europejskiej, określenie systemu ich wdrażania, ustalenie podziału na działania krajowe i regionalne, wydzielenie programów operacyjnych oraz wskaźników i oczekiwanych rezultatów.

Głównym źródłem finansowania ujętych w Strategii zadań będą własne środki finansowe pochodzące z budżetu Gminy Podegrodzie, w tym dostępne również w ramach Wieloletniej Prognozy Finansowej w przypadku przedsięwzięć dłuższych niż jeden rok. Pozostałe formy finansowania stanowić mogą:

- I. Pozagminne środki publiczne,
- II. Strategie i programy rządowe,
- III. Granty Norweskie.

Pozagminne środki publiczne

A. subwencje oraz dotacje celowe na dofinansowanie zadań własnych,

B. środki pozabudżetowe:

- Specjalne, będące wyodrębnionymi rachunkami bankowymi, na które państwowe jednostki budżetowe mogą odprowadzać niektóre z pobranych przez siebie dochodów, by następnie finansować zadania zgromadzonymi tam środkami pieniężnymi np. Totalizator Sportowy, gdzie środki przeznaczone są na dopłaty do inwestycji w zakresie turystyki, rekreacji i sportu, środki na dofinansowanie napraw obiektów sportowych lub środki specjalne będące w dyspozycji Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, przeznaczane na utrzymanie katastru wodnego (systemu informacyjnego o gospodarowaniu wodami), opracowanie planów gospodarowania wodami oraz odbudowę ekosystemów zdegradowanych przez niewłaściwą eksploatację zasobów wodnych.
- Państwowe Fundusze Celowe udzielane w postaci dotacji, pożyczek i refundacji:
 - Fundusz Zajęć Sportowych dla Uczniów
 - Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej
 - Program inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu (tzw. inwestycje strategiczne).
 - Wojewódzki wieloletni program rozwoju bazy sportowej (tzw. inwestycje terenowe).
 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
 - Program Aktywny Samorząd
 - Dofinansowanie kosztów szkolenia, o którym mowa w art. 18 ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się

- Program wyrównywania różnic między regionami II
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- System Zielonych Inwestycji - GIS
- LIFE+
- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków
- inne
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- Program Ochrona Wód i Gospodarki Wodnej
- Program Ochrona Ziemi i Powietrza

→ Agencje Rządowe

- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dotacje na infrastrukturę, pożyczki na tworzenie miejsc pracy dla bezrobotnych)
- Krajowy Fundusz Mieszkaniowy (dotacje, preferencyjne kredyty na infrastrukturę techniczną towarzyszącą budownictwu mieszkaniowemu, odnowienie budynków mieszkalnych i infrastruktury po powodzi).
- inne

Strategie i programy rządowe

Zgodnie z dokumentem o nazwie „Plan uporządkowania strategii rozwoju”, który stanowi pierwszy etap prac związanych z przedsięwzięciem podjętym przez Rząd, polegającym na uporządkowaniu obowiązujących dokumentów strategicznych, tj. strategii i programów rozwoju, podjęto działania mające na celu doprowadzenie do ograniczenia liczby obowiązujących i opracowywanych dokumentów o charakterze strategicznym. Liczba 42 dokumentów tego typu zostanie zmniejszona do 9 nowych, zintegrowanych strategii rozwoju, realizujących średnio- i długookresową strategię rozwoju kraju. Strategie sektorowe

finansowane będą ze środków krajowych jak również ze środków Unii Europejskiej w ramach nowego okresu programowania 2014-2020.

- **Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki** – w opracowywanym przez ekspertów Ministerstwa Gospodarki dokumencie, szczególną uwagę poświęcono wzmocnieniu współpracy oraz tworzeniu warunków sprzyjających przedsiębiorczości, powstawaniu i wdrażaniu innowacji, a także efektywnemu korzystaniu z dostępnych zasobów ludzkich, finansowych, rzeczowych i naturalnych. Jej zakres tematyczny obejmuje zagadnienia jak: stabilne podstawy makroekonomiczne rozwoju, rynek finansowy, przyjazne środowisko dla przedsiębiorczości, rozwój usług, rozwój sektorów przemysłu i budownictwa, innowacyjność, społeczeństwo informacyjne, eksport i promocję gospodarki.
- **Strategia rozwoju kapitału ludzkiego** – w opracowywanym przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej dokumencie, zwrócono uwagę na jednoczesne zwiększenie konkurencyjności i spójności społeczno-ekonomicznej Polski poprzez stworzenie warunków do pełniejszego wykorzystania potencjału kryjącego się w jej obywatelach. Strategia formułuje cele i priorytety oraz wskazuje najważniejsze obszary koncentracji wysiłku rozwojowego w dziedzinie rozwoju kapitału ludzkiego. Strategia odpowiada na jedno z kluczowych wyzwań stawianych przed państwami na całym świecie, czyli załączenie efektywnej polityki społecznej z rozwojem gospodarczym.
- **Strategia rozwoju transportu** – dokument przygotowany przez Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, którego istotą jest przedstawienie kierunków rozwoju transportu w Polsce w zgodności z celami zawartymi w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) i Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju (SRK). Wychodzi naprzeciw takim wyzwaniom współczesności, jak: sprostanie

wymogom konkurencyjnej gospodarki światowej, uwzględnienie trendów demograficznych, dążenie do poprawy spójności społecznej, dostosowanie systemu transportowego do malejącej dostępności paliw płynnych na świecie. Odnosi się również do aktualnych trendów wynikających z polityki transportowej Unii Europejskiej.

- **Strategia bezpieczeństwo energetyczne i środowisko** – dokument opracowany przez Ministerstwo Gospodarki i Ministerstwo Środowiska, obejmuje dwa niezwykle istotne z punktu widzenia funkcjonowania państwa obszary. Podstawową rolą strategii jest zintegrowanie polityki środowiskowej z polityką energetyczną tam, gdzie aspekty te przenikają się w dostrzegalny sposób, oraz wytyczenie kierunków, w jakich powinna rozwijać się branża energetyczna i wskazanie priorytetów w ochronie środowiska.
- **Strategia sprawne państwo** – dokument przygotowywany przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, określający cele i kierunki działań, jakie należy podjąć, aby podnieść sprawność i efektywność państwa do 2020 roku. Strategia zakłada między innymi racjonalne wykorzystanie środków publicznych, porządkowanie struktur organizacyjnych, skuteczne zarządzanie i koordynację zwłaszcza w takich obszarach jak: finanse, zarządzanie kryzysowe i ochrona ludności, tworzenie przyjaznego dla obywateli i przedsiębiorców prawa. Zakłada również wdrożenie rozwiązań przyczyniających się do wzrostu konkurencyjności polskiej jurysdykcji, likwidację barier administracyjnych, wzrost aktywności obywatela w procesach rządzenia i debacie publicznej oraz szerokie wykorzystywanie nowoczesnych technologii informatyczno-komunikacyjnych.
- **Strategia rozwoju kapitału społecznego** – dokument opracowywany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Działania w nim wskazane mają wspierać zaangażowanie obywatelskie, zachęcać do współpracy oraz wzmacniać kreatywność Polaków, gdyż „wzmacnianie

kapitału społecznego jest projektem cywilizacyjnym, od którego powodzenia zależy jakość życia Polaków i rozwój gospodarczy kraju”. Strategia jest dokumentem wielowymiarowym, zakładającym skoordynowaną interwencję publiczną w obszarach dotychczas niedocenianych lub niewystarczająco akcentowanych w dokumentach horyzontalnych.

- **Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie** – dokument opracowany przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, wprowadzający szereg modyfikacji sposobu planowania i prowadzenia polityki regionalnej w Polsce, a wraz z nimi różnych polityk publicznych mających największy wpływ na osiąganie celów określonych w stosunku do terytoriów. Polityka regionalna jest w nim rozumiana szerzej niż dotychczas – jako interwencja publiczna realizująca cele rozwojowe kraju przez działania ukierunkowane terytorialnie, a których głównym poziomem planowania i realizacji pozostaje układ regionalny.
- **Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej** – dokument opracowywany przez Ministerstwo Obrony Narodowej, określający warunki funkcjonowania oraz sposoby rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego. Szczególną rolę w tym systemie odgrywają podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo zewnętrzne (służba dyplomatyczna, Siły Zbrojne RP, służby specjalne), w powiązaniu z podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo wewnętrzne. Z tego też względu główny obszar zainteresowania Strategii jest ukierunkowany na bezpieczeństwo zewnętrzne i militarne a jej zintegrowanie z innymi strategiami rozwojowymi pozwoli na wyłączenie z jej zasadniczego zakresu tematycznego innych dziedzin bezpieczeństwa narodowego, takich jak: bezpieczeństwo ekonomiczne (w tym energetyczne), obywatelskie, społeczne, czy ekologiczne (w tym wodne).
- **Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa** – dokument opracowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi,

którego celem głównym jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju.

- Program wsparcia budownictwa socjalnego ze środków Funduszu Dopłat
- Program dopłat do oprocentowania kredytów na usuwanie skutków powodzi
- Program „Radosna szkoła” realizowany jest w latach 2009-2014
- Program „Cyfrowa szkoła”
- Inne.

Granty Norweskie

→ Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, obejmuje środki pochodzące z Norwegii, Liechtensteinu oraz Islandii (Norwegia pokrywa ponad 97% tychże środków). W jego skład wchodzi:

- Program: Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów
- Program: Wzmocnienie monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych
- Program: Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii
- Program: Fundusz dla Organizacji Pozarządowych
- Program: Lokalne i regionalne inicjatywy na rzecz zmniejszenia nierówności i promowania spójności społecznej
- Program: Poprawa i lepsze dostosowanie ochrony zdrowia do trendów demografii
- Program: Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego i naturalnego
- Program: Promocja różnorodności w kulturze i sztuce w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego (program partnerski)

→ Norweski Mechanizm Finansowy w całości pokrywany z budżetu norweskiego, obejmujący:

- Program: Wsparcie rozwoju i szerokiego stosowania technologii CCS w Polsce
- Program: Globalny fundusz na rzecz godnej pracy i dialogu trójstronnego
- Program: Norwesko-Polska Współpraca Badawcza (program partnerski)
- Program: Norwesko-Polski Program Stypendialny (program partnerski)
- Program: Poprawa i lepsze dostosowanie ochrony zdrowia do trendów demograficzno-epidemiologicznych
- Program: Ograniczanie społecznych nierówności w zdrowiu (program partnerski)
- Program: Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć
- Program: Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych
- Program: Budowanie potencjału instytucjonalnego i współpraca w obszarze wymiaru sprawiedliwości/ Poprawa skuteczności wymiaru sprawiedliwości
- Program: Wsparcie Służby Więziennej, w tym sankcji pozawięziennych.

Alternatywę finansową dla ograniczonych możliwości inwestycyjnych gminy stanowić może partnerstwo publiczno-prywatne, które pozwala na zaangażowanie środków prywatnych oraz sektora finansów publicznych, we wspólne przedsięwzięcia służące rozwojowi gospodarczemu. W prawie polskim ramy prawne PPP wyznaczają dwie ustawy, regulujące współpracę podmiotów publicznych i partnerów prywatnych:

- ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100 z późn. zm.), zwana dalej Ustawą o PPP,
- ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 101, Nr 157 poz. 1241 z późn. zm.), zwana dalej Ustawą o Koncesjach.

Obie wyżej wymienione ustawy w zamierzeniu ustawodawcy mają ułatwić wykonywanie zadań publicznych na zasadzie kooperacji sektorów publicznego i prywatnego w Polsce.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

POWIAT NOWOSĄDECKI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Niniejsze opracowanie powstało w ramach realizacji projektu „**Nowosądecka Akademia Samorządowa**”, realizowanego przez Powiat Nowosądecki w partnerstwie z 14 Urzędami Miast/Gmin w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet V Dobre rządzenie, Działanie 5.2 Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej, Poddziałanie 5.2.1 Modernizacja zarządzania w administracji samorządowej.

nowosądecka
akademia
samorządowa

**PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW UNII
EUROPEJSKIEJ W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU
SPOŁECZNEGO**